

Literatūra

RAŠTIJA
MENAS
MOKSLAS

NR. 274

CHICAGOS LIETUVIŲ LITERATŪROS DRAUGIJOS LEIDINYS

XI METAI

ANDRIUS NORIMAS

Kortelių viršininkas

Ištrauka iš to paties pavadinimo apysakos

Per įtakingus pažįstamus Kostas Atulis buvo priimtas N** miestelio paskirstymo ir maitinimo punkto vedėjo etatan. Iš senojo vedėjo, perkeliama į kitą valsčių, jis priėmė šią svarbią savivaldybės įstaigą, tuo būdu patekęs į N** valsčiaus "grietinėles" tarpą.

Čia pat pasitaikė jo geras pažįstamas — Kalenda, kuris taip pat buvo savivaldybės tarnyboje: žemės ūkio gaminių tiekimo įstaigos vedėjas ir kartu valsčiaus viršaičio pavaduotojas. Kalenda turėjo nuosavą namelį, taigi, mielai priėmė naują punkto vedėją pas save gyventi, kol Kostas gaus valdinį butą.

Kostas atidavė poniai Kalendienei savo maisto kortelę, o ji maitino jį kiaušiniene, mėsa, lietuvišku sūriu, lašinukais ir kitomis gėrybėmis, apie kurias Kaune galima buvo tik svajoti. Kai Kostas pastebėdavo jai, jog pagal kortelę jis teturįs gauti tik duoną ir druską, ponia Kalendienė maloniai šypsodamosi paglostydavo jį per petį, sakydama:

— Nieko, ponas Atuli, reikia saviems žmonėms padėti. Mes suprantam vargą. Kiek bolševikų laikais teko visko iškentėti... Kai jūs vėl tvirčiau atsistosite ant kojų, tada gal ir atsilyginsite...

Kas rytas aštuoniomis Kostas jau būdavo tarnyboje. Jo įstaiga buvo viršaičio namuose ir susidėjo iš dviejų patalpų: vedėjo kabineto, kuris buvo mažesnis, ir didžiosios patalpos, vadinamos raštine. Raštinė specialiu tvirtu barjeru buvo perskirta į dvi dalis. Esanti arčiau įeinamųjų durų dalis buvo skiriama žmonėms. Čia buvo padėta pora suolų. Antroji daly — už barjero — sėdėjo Kosto padėjėjos: panelė Stasė ir panelė Jultytė. Jos sėdėjo kiekviena prie savo stalo, ant kurių dėžėse ir lentynose gražiai sudėstytos šeimų ir asmenų kartotekos. Spintoje sudėliotos bylos, leidimų blankų knygos, maisto ir rūkalų kortelės (miesto bei kaimo gyventojams skirtingos), stampai, liniuotės, skaitytuvai ir kiti raštinės reikmenys.

Kosto kabinetą su raštine jungė durys, kurios dažniausiai būdavo plačiai atidarytos. Prie vienos sienos po Vyties paveikslu buvo Kosto rašomasis stalas. Prie kitos sienos — paprastas stalas ir trejetas kėdžių. Kukliai.

Pirmą kartą atėjęs į savo kabinetą anksti rytą, Kostas susimąstė. Būdamas sąžiningas ir stropus tarnyboje, pasiryžo dirbti žmonių naudai ir gerovei. Vokiečių, o ypač civilinės jų valdžios, nekentė visa savo lietuviška siela. Iš dalies vien dėl to jis ir pasiryžo stoti į tokią nedėkingą tarnybą, kad tik tiesioginiai netarnautų vokiečiams. Čia, grynai lietuviškoje, vadinamoje "savivaldos" įstaigoje, jis jų įtakos negalėjo jausti. Žinoma, visos direktyvos, normos ir kontingentai būdavo nustatomi vokiečių centrinės maisto ir drabužių bei avalynės paskirstymo įstaigos, kuri perduodavo vykdymą apskričių valdyboms, o šios, savo ruožtu, skirstydavo korteles ir leidimų taškus valsčiams. Veikimo schema atrodė nesudėtinga ir paprasta. Gautas

K. ŽOROMSKIS

Dominikonų gatvė
Vilniuje.

maisto, rūkalų ir pašaro korteles reikėdavo proporcingai skirstyti valsčiaus gyventojams. Taip pat buvo skirstomi medžiagoms arba drabužiams bei avalynei pirkti leidimai.

Tačiau, susipažinęs su Apskritis Valdybos direktyvomis, Kostas suprato, kad jis turi atlikti patį sunkiausį darbą — teisingai ir be skriaudos paskirstyti visas šias gėrybes... Direktyvose pažymėta, kad pirmoje eilėje visokie leidimai turi būti išduodami durpynų, karinių tikslų ir valstybinių įstaigų darbininkams, savivaldybių tarnautojams, paleistiems iš karo tarnybos kariams, nepasiturintiems ir t.t.

Kostas žvilgtelėjo į statistinius duomenis: viso N** valsčiuje yra virš 20,000 gyventojų, kurių apie 50% ūkininkų, kiti — darbininkai, tarnautojai, amatininkai ir kt. Kontingentai gi buvo labai maži. Vienam metų ketvirčiui avalynės skiriama viso 700 porų, iš jų odiniais padais 90 porų, guminiiais padais 150, darbo avalynės 140 ir mediniais padais 320 porų... "Verpalinių medžiagų" punktu buvo skiriama po 4-5 tūkstančius taškų. Tuo tarpu paltui reikėdavo 90 taškų, vyriškam kostiumui 80, moteriškai suknelei nuo 40 iki 60 taškų, kojiniųs 4-8 taškų ir t.t.

Pirmomis darbo dienomis žmonių punkte būdavo labai mažai, nes visokie kontingentai buvo jau prieš mėnesį išbaigti. Ateidavo viena kita moterėlė atsiimti ne taip jau reikalingą provincijoje maisto kortelę, kokių nors neaiškumų išsiaiškinti užeidavo koks pilietis. Viską atlikdavo mitrios ir linksmos panelės Stasė arba Jultytė. Kostas tik sekdamas jų darbą, kai kada paklausdamas jų, kaip kas atliekama. Jos noriai aiškino, jausdamos tuo atveju esančios pranašesnės už savo vedėją...

Stasė Verknytė buvo šešias klases baigusi, nedidelio ūgio, raudonskruostė N** miestelio gyventoja. Jultytė Orbakaitė, nors dar visai jaunutė, vos 18-kos metų, bet gražaus sudėjimo ir elegantiškai apsirengusi kaunietė, paskirta Apskritis Valdybos, kaip ir Kostas, tik žymiai anksčiau. Ji dar iki šiol gyveno pas Verknytę ir dalinosi jos lova. Todėl kas rytas jos abi kartu ateidavo, pusvalandžiu vėliau už Kostą. Kai jis atsargiai priminė joms jų vėlavimą, jos sutartinai paaiškino, jog dabar esą mažą darbo, tai jos galinčios miegoti.

— Kai užeis darbymetė, tada mudvi jau

septyniomis čia būsime! — linksmiai atsakė Jultytė.

— Ir sėdėsime iki devynių vakaro... — liūdniau pridėjo Stasė.

Tačiau vėliau Kostas įsitikino abiejų mergaičių stropumu ir kantrybe. Neretai jos sėdėdavo bebalansuodamos punktus ir kaukšėdamos skaitliukais iki vėlyvo vakaro.

Vieną popietę į punktą atėjo drebantis senukas rusas. Vietinių gyventojų tokie nuo caro laikų užsilikę Lietuvos rusai būdavo pravardžiuojami "kacapai". Taigi, vos jam įėjus, nemėgstanti jų Stasė iškošė:

— Ir vėl kacapas atklydo...

Kostas sėdėjo savo kambary ir skaitė knygą, nes jokio darbo nebuvo. Viena ausimi klausėsi pasikalbėjimo raštiniėje.

— Kontingentas pabaigtas, dėde! — šaukė Stasė, matyt, neprigirdinčiam rusui.

Senis pakratė žilą barzdą ir numojo ranka:

— Nenado kontingenta... Mnie vedėjas nužno... Naujas vedėjas jest. Sako, geresnis bus. — Senis nusišypsojo, rodydamas bedantę burną.

— Ponas vedėjau! — šūktelėjo Stasė. — Čia toks kac... toks pilietis nori su jumis kalbėtis!

— Tegul ateina pas mane! — iš savo kabineto atsakė Kostas.

Kabineto duryse pasirodė apiplyšusiais drabužiais, sulinkęs ir drebantis, tarytum drugio krečiamas, senis, laikydamas rankoje kepurę. Ilgi, ištaršyti plaukai ir barzda buvo pilkai žilos spalvos. Ašarotos mėlynos akys ir stambi nosis kyšojo iš tos plaukų krūvos.

— Labas, ponas vedėjas! Aš su prašyma pas ponas vedėjas...

— Gerai, gerai... Čia visi su prašymu eina. Tai ko gi nori, dėde?

Senis ėmė verkšlenti:

— Vot, visai drabužis nėra... Skuduras visi... Aš vienas su maži vaikai... Zima ateina — nėra ką odiet...

Senis kalbėdamas parodė kelnes. Iš didžiulių skylių kyšojo nuogi ir purvini keliai.

Prie kabineto durų sustojo abi merginos ir klausėsi. Stasė įterpė savo žodį:

— Ponas vedėjau, jis tikrai biednas. Neseniai vokiečiai jo sūnų sušaudė, tai visi septyni anūkai jam reikia auginti... O per karą jo namai šiame miestely sudegė. Jis buvo vienas iš turtingesnių rusų — tu-

(Tąsa 2-me psl.)

Burių audeklo portfelis

Aš prašau atleisti, brangūs skaitytojai, kad sulaikau jus prie tokio menkniekio, prie tokio nereikšmingo fakto, neverta, gal būt, jūsų šviesaus dėmesio, nukreipto į kitus dalykus. Bet labai jau linksma bylą aš girdėjau liaudies teisme.

Vienas, įsivaizduokite sau, vyras labai dažnai eidavo vakarais antvalandžių dirbtį. Taip bent jis aiškino savo žmonai. O iš tikrųjų, jis jokių antvalandžių neturėjo, bet paprastai jis eidavo į svečius pas vieną savo žemietę iš Rostovo.

Jie savų laikų Rostovo mieste karštai mylėjosi ir štai dabar jie vėl ne be intereso susitikdavo. Jie eidavo į kinus, teatrą ir taip toliau.

Bet namie jis, aišku, sakydavo, kad turi ekstra užsiėmimą, imdavo dėl akių portfelį ir žingsniuodavo pas savo draugę.

Tikriausiai jis nenorėjo, kaip sakoma, temdyti šeimos horizontų asmeniškais reikalais ir todėl taip elgėsi. Tuo labiau, kad jis turėjo žmoną ir sūnelį dešimties metų.

Štai vieną kartą, parėjęs iš tarnybos ir pavalgęs, jis pasakė žmonai, kad šiandien vakare jis privalo nueiti į vieną ekstra posėdį.

Žmona pradėjo akseti ir sakyti, kad ji kąs tai jau per daug apkrovė reikalais, kad jis, dėl jų visai atsiskyrė nuo namų, kad tai nė į ką panašu ir kad, jeigu taip toliau bus, tai ji parašys apie tai pačiam draugui Mikojanui arba kam nors iš stambesnių veikėjų, atseit, štai ką darosi.

Vos išsisukę iš šeimyniško pasikalbėjimo, mūsų vyras užsivilko palatą, pasiėmė portfelį ir žengė prie durų.

Bet vos tik jis panorėjo pasiekti laiptus, staiga butan įėjo elektros tiekėjų sąskaitininkas.

Mūsų vyras norėdamas pamatyti, kiek elektros sudegė, staptelėjo priebutyje. Ir sužinojęs sumą, ištraukė piniginę iš kišenės ir padavė pinigus žmonai, prašydamas čia pat apmokėti. O pats skubiausiai išėjo, kad vėl, ko gero, neprasisidėtų pasikalbėjimas.

Bet taip įvyko, kad jis besikubėdamas ir besijaudindamas, jog vėluojasi, paėmė sąskaitininko portfelį vietoj savo portfelio ir skubiai su juo išėjo.

O tai buvo paprastas šiurkštus burėms vartojamo audeklo portfelis. Ir jame buvo įvairūs oficialūs blankai, dokumentai, kortelės ir taip toliau.

Bet mūsų inžinierius, būdamas mintimis kitoje vietoje, tiesiog nepastebėjo, ką jis neša.

O reikia pasakyti, kad jo paties portfelyje, kaip tyčia, buvo sūdėti saldainiai, kuriuos jis norėjo padovanoti savo pažįtamam, gulėjo kažkoks moteriškas šilkinis šalikas ir puikutėlis popierius laiškams rašyti.

Štai, reiškia, tas nelaimingasis portfelis su dovanomis liko priebutyje ant kėdės, o pats inžinierius su tuo buriniu, atsiprašant, maišu atvyko pas savo draugę.

Kadangi jis pavėlavo ar jau, aš nežinau, kas, ji negalėjo jo priimti. Tai yra, ji pasiitiko jį priebutyje ir meiliai su juo išsiaiškino, bet pasakė, kad pas ją dabar sėdi atvažiavęs iš provincijos kažkoks jos dėdė iš mamos pusės ir ji, manydama, kad inžinierius neateis, susitarė jau su savo dėde kažkur eiti.

Būdamas labai susierzinęs mūsų inžinierius ne iš karto, žinoma, išėjo, bet jis išaiškino priebutyje, sakydamas, kad jis pavėlavo, iš viso, tik penkias minutes ir kad todėl labai gaila, kad jis neteko vakaro. Ir tada ji pažadėjo susitikti su juo rytą.

Štai, mūsų inžinierius, turėdamas sujauktus jausmus, pradėjo atsiveikinti su savo drauge ir ruošėsi jau išeiti, kai staiga pamatė savo rankose kažkokį burių

BUTKŲ JUZĖS RAŠTAI

... Ir baltais balandžiais per temstančią erdvę Danguis stebuklingas atsiųs jums ramumą: Nežemiškos šviesos krutinėse širdis pastiprins ir trumpą pasaulio kelionę Sietinu mirgėti.

O ieškančiai dyvasiai paauksintais gluosniais Bus nutiestos gatvės gyvenimo naujo, Ir sodais, kuriuose pats Dievas gyvena, Lelijų ir palmių, ir tulpių žibintai Lydės amžinybėn...

Mes matome ašaras žemes gryniasias, Kur kyla į dangų prie dieviško sosto Prasėti, kad amžiams prie saulės priglaustų Kai vejas saulelydzio rekiemui skaito, Atsiklaupiam melstis!

Zvaigždžių vaikstynės. Iš "Audronė"

audeklo gabalą, kažkokį suvalkiotą, nesavą portfelį.

Visiškai įsitikinęs, kad dabar jį pasiėmė per klaidą, jis padėjo jį ant staliuko priebutyje ir pradėjo ieškoti savo portfelio.

O priebutyje, po kėde, buvo kažkieno portfelis. Ir mūsų inžinierius, jį atradęs, dargi nustebė iki tam tikro laipsnio ir ėmė galvoti, kada gi tai jis spėjo pakišti savo portfelį po kėde.

Kadangi jo žemietė vėl pradėjo skubiai su juo atsiveikinti ir stengtis jį išleisti, tai jis ir nesvarstė daugiau šio klausimo, o, ištraukęs portfelį iš po kėdės ir nusprendęs, kad dovanas atiduos jis rytoj, dar kartą pabučiavo save pažįstamos rankelę ir išėjo su svetimu turtu. O ji nieko jam ir nesakė, kadangi ji, tikriausiai, taip pat nežinojo, kad tai jos dėdės portfelis. Ir, priedui dar — priebutis buvo pustamsis.

Ir štai, išėjęs į gatvę, mūsų inžinierius vilkosi lėtai sau namo, švytuodamas portfeliumi.

O reikia pasakyti, kad namie jau buvo visiškas sąmyšis.

Sąskaitininkas, gavęs pinigus ir neradęs savo audeklinio portfelio, sukėlė tararam ir, manydamas, kad šeiminių berniukas žaisdamas su portfeliumi jį nuvilko kur nors į kambarį, pradėjo visur jo ieškoti ir, beieškodamas, apvertė visą butą aukštyn kojomis.

Žmona irgi veikliai padėjo ieškoti valstybinių aktų, bet, radusi vyro portfelį, nustebė, kad jis nepaimtas. Ir dėl grynai moteriško žingeidumo žvilgtelėjo tenai — kas jame yra. Ir, radusi daiktus, kiek keistokus antvalandžių užsiėmimui, susijaudino ir, nuėjusi į savo kambarį, pradėjo svarstyti, ką visa tai galėtų reikšti.

Gi inžinieriaus sūnelis, dešimties metų berniukas, pamatęs portfelio turinį, išvilko iš jo saldainių dėžutę ir, kaip sakoma, tinkamai pagerbė saldumynų gamybos dirbinius.

Pagalvojusi, kad vyras jai sako netiesą apie antvalandinius užsiėmimus, žmona pradėjo verksti. Bet čia suskambėjo telefono skambutis ir grubus vyriškas balsas pasakė, kad, jeigu dar neatėjo jos vyras, tai tegu ji pranešia jam, kad ten, kur jis dabar buvo, paliko savo portfelį su kažkais kvailiais popieriais, o jo vietoje per klaidą pasiėmė svetimą portfelį. Ir tegu jis, kai pareis, greitai jį sugrąžina, nes jie sėda vakarieniauti, o portfelyje liko kai kurie valgomieji produktai.

Žmona pro ašaras pažadėjo žinią perduoti vyrui ir, pakabinusi ragelį, pradėjo balsai verksti, dalinai supratusi, kur jos vyras leidžia antvalandžius.

Bendrai, namie buvo didžiausia maišatis, kai šeimos horizonte vėl pasirodė mūsų nelaimingasis vyras.

Elektros tiekėjų sąskaitininkas, kuris vertė dabar virtuvę aukštyn kojomis, užpuolė įėjusį inžinierių, reikalaujamas mo-

mentaliai atrasti jo portfelį, kuriame buvo viso rajono elektros ūkis.

Nesuprasdamas dar, apie ką eina kalba, vyras išgirdo verksmą savo žmonos ir nukubėjo pas ją į kambarį. O ten greitai sprogo tokia audra, kad sąskaitininkas ir nerizikavo įeiti, o didžiausio kankinio išvaizda atsisėdo koridoriaus kėdėje ir pradėjo laukti, kuo visa tai pasibaigs.

Čia inžinieriaus sūnelis, pamatęs naują portfelį, susidomėjo, ką dar atnešė tėtė. Ir nors bobutė draudė svetimą portfelį liesti, nežiūrint to, berniukas išrausė ir iš jo dar vieną dėžutę saldainių, marinuotų vaisių, presuotų ikrų ir žuvelių pamidurose.

Berniukas, nejausdamas daugiau apetito saldainiams, nunešė juos į bufetą. O bobutė, nežinodama reikalo ir manydama, kad produktai atnešti valgymui, vaisius, ikrus ir žuvelės padėjo už lango. Be to, ragaudama ikrus, daugiau, negu reikia, užgulė ant jų taip, kad už lango pateko, tiesą sakant, visai nežymus jų kiekis.

Šios ūkiškos procedūros metu ir didžiausio reikšmo miegamajame momentu vėl suskambėjo telefonas. Ir vyras susikonfūzines pradeda į ragelį aiškinti, kad stačiai klaida ir kad portfelis bus momentaliai pristatytas.

Ir su tais žodžiais inžinierius eina į koridorių, randa ten sąskaitininką, atsiprašo jį, duoda jam adresą ir rublį autobusui ir prašo paimti portfelį, gulintį priebutyje ir pakeisti jį savu, atsitiktinai nuneštą į kitą vietą.

Sąskaitininkas, patenkintas, kad portfelis su valstybiniais popieriais, galop, rastas, nesileido į labai plačias kalbas, ir tik kiek pasikolijęs su išsiblaškiusiu inteligentu, išvyko, pasiėmęs pakeitimui portfelį, ištuštintą bobutės ir anūko.

Bet vos tik bute prasidėjo tyla, ir pa-

(Tasa 4-am psl.)

KORTELIŲ VIRŠININKAS

(Aukelta iš 1-mo psl.)

rėjo savo kepyklą, o dabar tikras ubagas...

— Ubagas... ubagas... — kartojo verkšlendamas senis ir, tarytum savęs paties gailėdamasis, rusas iš tikrųjų pravirko. Nešvaria rankove jis braukė nuo barzdos ašaras...

Koštui pagailo vargšo senio.

— Gerai! — tarė griežtu balsu. — Gausi viską, kad galėtum apsiręngti. Panele Stase, kada maždaug bus sekantis kontingentas?

— Jau seniai turėjo būti!.. Jau spalio mėnesio pabaiga, o pirmo spalio prasideda paskutinis metų ketvirtis...

— Gerai, dėde! — atsigrįžo Kostas į senį. — Kaip pavardė?

— Što?

— Familija kak?

— A... Rodionov... Rodionov familija... A imia — Agafon... Spasibo, ponas vedėjas! Visas gyvenimas nezabudu!..

Senis puolė bučiuoti Kosto rankas, šis vos atsiginė. Užpildė už senį reikiamus blankus ir davė pasirašyti. Senis uždėjo du kryžiukus...

— Ateisi dabar tada, kai žmonės pradės kalbėti, kad jau dalina taškus. Ponimajėš?

Senis teigdamas kiknojo galvą, bet matėsi, kad lietuviškai silpnai supranta. Panelė Stasė pakartojo jam tą patį rusiškai.

— Spasibo, ponas vedėjas! Viek nezabudu!

Lenkdamasis, atatūpstas išslinko susirietęs senis iš Kosto kabineto, vis kartodamas "Spasibo!" ir "Viek nezabudu!"

Jam išėjus, mergaitės prapliupo juoku. Viena kitą pertraukinėjo, atpasakodamos kiekvieną senuko žodį ir judesį.

— Ką padarysi, mergaitės, jis priprato carams lenktis... Bet jei jis jau tokiame varge, tai mes jam turime pirmo eilę padėti! — rimtai užbaigė Kostas, o abi jaunosios bendradarbės surimtėjo ir, matomai, sutiko su jo nuomone.

PASTABOS APIE LIETUVOS AUGALIJA

PROF. J. RAUKTYS

Augalų vardai mūsų rašytinėje kalboje, be abejo, radosi iš gyvosios žmonių kalbos. Atseit, ir mūsų raštuose šis klausimas toli gražu dar nėra galutinai susitvarkęs.

Jau tolimesnėje praeityje nevienas mūsų senesniųjų šviesuolių yra domėjęs lietuviškaisiais augalų vardais. Tačiau daugiausia čia yra nuveikęs Ambraziejus Pabrėža. Jo knygoje "Botanika arba taisius auguminis" (Shenandoah, 1900) augalų sąrašė šalia lotyniškųjų vardų randame ir lietuviškuosius. Lygiai taip pat nemažą įnašą paliko botanikajai terminologijai didysis mūsų miškininkas Povilas Matulionis. Jo sudarytas augalų sąrašas su lietuviškais ir lotyniškais pavadinimais paskelbtas knygoje "Žolynas, Dalis II. Vilnius, 1906." Abu šie vyrai yra padėję didžiai vertingus pamatus mūsų botanikajai terminologijai.

Vėlesniais laikais Lietuvos augalijos tyrinėtojai, susispietę apie aukštąsias mokyklas, tęsė pradėtąjį anų pirmtakūnų darbą. Vytauto Didžiojo Universiteto bei Žemės ūkio Akademijos botanikai, rinkdami augalus ir skelbdami juos savo leidiniuose, dar labiau ryškino ir derino lietuviškuosius vardus. Čia paminėtini būtų Matematikos Gamtos Fakulteto darbai, o taip pat šios knygos: J. Dagys, Botanikos žodynas; J. Dagys, J. Kuprevičius, A. Minkevičius — Vadovas Lietuvos Augalams pažinti (Kaunas, 1934); K. Regelis, Augalų sistematika, I d. (Kaunas, 1935).

Taip pat negalima čia nepaminėti, kad Vilniuje, prie Vilniaus Universiteto Botanikos Kabineto, veikė terminologijos komisija, kurioje dalyvavo Žemės ūkio Akademijos bei Miškų Mokslų Fakulteto atstovai. Jos uždavinys buvo patobulinti, derinti esamus augalų vardus ir nustatyti bendrosios botanikos terminus. Šios terminologijos komisijos buvo numatyta išleisti platus botanikos žodynas.

Ryšium su liečiamu mūsų augalų terminologijos klausimu jungiamas čia Lietuvos savaiminių medinių augalų sąrašas, duodant taip pat angliškus ir lotyniškus jų pavadinimus. Sudarant šį mūsų medžių, krūmų bei puskrūmių sąrašą, naudotasi 1938 m. Miškų Departamento išleista dendrologija.*

a. Medžiai

Ažuolas paprastasis, vasarinis, kotelinis; English oak — (*Quercus pedunculata* Ehrh.)
Baltalksnis; speckled alder — (*Alnus incana* Mnch.)
Beržas plaukuotasis — (*Betula pubescens* Ehrh.)
Beržas svyruoklis, karpotasis; European birch — (*Betula verrucosa* Ehrh.)
Blindė, goat willow, sallow — (*Salix caprea* L.)
Drebulė, epušė; European aspen — (*Populus tremula* L.)
Eglė paprastoji, aukštuolė; Norway spruce — (*Picea excelsa* Link.)
Gluosnis trapusis; crack willow, brittle w. — (*Salix fragilis* L.)
Gluosnis leverdis, sidabrinis; white willow — (*Salix alba* L.)
Gluosnis virbis, lauralapis, laurel or bay willow — (*Salix pentandra* L.)
Guoba, guoba baltoji; Scotch elm, wych elm — (*Ulmus montana* With.)
Ieva; European bird cherry — (*Prunus padus* L.)
Juodalksnis, European or black alder — (*Alnus glutinosa* Gärtn.)
Klevas paprastasis; Norway maple — (*Acer platanoides* L.)
Kriaušė paprastoji, laukinė; pear — (*Pirus communis* L.)
Liepa mažalapė; littleleaf linden — (*Tilia parvifolia* Ehrh.)
Obelis laukinė, piktarūgštinė; apple — (*Malus communis* Lam.)
Pušis paprastoji, šilinė; Scotch (Scots) pine — (*Pinus silvestris* L.)
Skroblas paprastasis; European hornbeam — (*Carpinus betulus* L.)
Skirpstas; English elm — (*Ulmus campestris* Spach.)
Šėivamedis juodasis; European elder — (*Sambucus nigra* L.)
Šėivamedis raudonasis; red-berried elder — (*Sambucus racemosa* L.)

* J. Ruktys, Dendrologija. Miškų Departamento leidinys. Kaunas 1938.

ADOMAS P. JASAS

HERETIKŲ KNYGOS

... ir žmogus su dievais dėl gyvenimo
[lygos.
(Kaip nuodai, kaip nuodai tos heretikų
[knygos!]

Tu skaitai — faraonai gyvenimą šaukė:
— Savo garbei mums mirtį ir sielvartą
[leido! —
Kas išgirs — kas gyventi pažadins jų
[kraują,
kurs kaip siaubas sustingo ant mumijų
[veido?

Tu skaitai — kareivėliai gyvenimą šau-
[kė:
— Savo garbei mus jaunus kančioj nu-
[marina! —
Kas išgirs — kas palaimins jų mirusį
[šauksmą,
kurs nugrimzdo į kraują, lyg žodis į vy-
[rą? ..

Tu skaitai — vagabundai gyvenimą šau-
[kė:
— Savo garbei mūs laivą ir nežinią
[iria! —
Kas išgirs — kas palaimins jų mirusį
[šauksmą,
kurs klajojo po jūras, po miegančią gi-
[rį?

Tu skaitai — artojėliai gyvenimą šau-
[kė:
— Savo garbei mums trumpą pavasari
[lėmė! —
Kas išgirs — kas gyventi pažadins jų
[kraują,
kurs pritemdino saulę, sustingęs į dė-
[mę? ..

... ir žmogus su dievais dėl gyvenimo
[kovės.
(Audromis nugalėtas... jiems statė
[šventoves!]

Šermukšnis paprastasis; Rowantree — (*Sorbus aucuparia* L.)
Šunobelė; common buckthorn — (*Rhamnus cathartica* L.)
Uosis paprastasis; European ash — (*Fraxinus excelsior* L.)
Vinkšna; European white elm — (*Ulmus effusa* Willd.)

b. Krūmai

Amalas paprastasis, baltasis; Misteltoe — (*Viscum album* L.)*
Avietė paprastoji; red raspberry — (*Rubus idaeus* L.)
Beržas keružis — (*Betula nana* L.)
Erškėtis laukinis; dog rose — (*Rosa canina* L.)
Gailis balinis; wild rosemary — (*Ledum palustre* L.)
Gebenė slanka, lipikė, jonuškrūmis; English ivy, evergreen ivy — (*Hedera helix* L.)
Gervuogė; European dewberry — (*Rubus caesius* L.)
Gudakarklis; purple osier — (*Salix purpurea* L.)
Gudobelė grauželinė; English hawthorn — (*Crataegus oxyacantha* L.)
Gudobelė vienmotelinė, vienakaulė — (*Crataegus monogyna* Jacq.)
Kadagas paprastasis; common juniper — (*Juniperus communis* L.)
Karklas pilkasis; gray willow — (*Salix cinerea* L.)
Karklavis; bitter sweet — (*Solanum dulcamara* L.)
Kryklė akstinuotė, dygioji; black thorn — (*Prunus spinosa* L.)
Lazdynas riešutinis; common filbert, European hazel — (*Corylus avellana* L.)
Ožekšnis atkakšnis, europinis; European spindle, pick timber — (*Evonymus europaea* L.)
Ožekšnis karpotasis — (*Evonymus verrucosa* Scop.)
Prožirnis dažinis; woodwaxen or dyer's greenweed — (*Genista tinctoria* L.)
Putinas paprastasis; European cranberry bush — (*Viburnum opulus* L.)
Raugerškis paprastasis; common or European barberry — (*Berberis vulgaris* L.)
Sausmedis paprastasis; European fly-honey-suckle — (*Lonicera xylosteum* L.)
Sedula skirpstinė; red dogwood — (*Cornus sanguinea* L.)
Serbentas juodasis; European black currant — (*Ribes nigrum* L.)
Serbentas raudonasis, vašoklis; Northern red currant

* Šis parazitinis krūmas auga medžiuose.
Avietė krūminė — (*Rubus fruticosus* L.)
Beržas krūminis, čigonberžis, paliekninis — (*Betula humilis* Schr.)

(*Ribes rubrum* L.)
Serbentas kalninis, bedruskis; Alpine currant — (*Ribes alpinus* L.)
Šaltėkšnis; alder buckthorn — (*Rhamnus frangula* L.)
Vaškenis, sotvaras; sweet Gale — (*Myrica gale* L.)
Žalčiolankis; Mezereum — (*Daphne mezereum* L.)
Žilvitkarklis; osier willow — (*Salix viminalis* L.)

c. Puskrūmiai

Balažuvė siauralapė — (*Andromeda polifolia* L.)
Bereinis durpyninis — (*Chamaedaphne calyculata* Moench)
Bruknė; cowberry — (*Vaccinium vitis idaea* L.)
Čiobrelis; Mother-of-thyme, creeping thyme — (*Thymus serpyllium* L.)
Girtuoklė; bog bilberry — (*Vaccinium uliginosum* L.)
Kriaušlapė skėtinė, barbenka; Pipsissewa, wintergreen, prince's pine — (*Pirola umbellata* Nutt.)
Kriaušlapė vienpusė — (*Pirola secunda* L.)
Linėja; twinflower — (*Linnaea borealis* L.)
Mėlynė; whortleberry — (*Vaccinium myrtillus* L.)
Miltiniai, meškaugė, arkliaugė; bearberry — (*Arctostaphylos uva ursi* Spr.)
Saulenis paprastasis; sun rose — (*Helianthemum vulgare* Gaertn.)
Spanguolė; small or European cranberry — (*Vaccinium oxycoccus* L.)
Varnauogė; crowberry — (*Empetrum nigrum* L.)
Viržis, šilai; heather — (*Calluna vulgaris* Salisb.)
Šiame sąrašė nėra visų erškėčių (*Rosa*), aviečių (*Rubus*) ir karklių (*Salix*) skirčių. Šie krūmai dar nebuvo galutinai iširti. Pastaruosius ištyrus, mūsų savaiminės medinės augalijos sąrašas, manau, neprašoktų 100.

Negalima visai nutylėti ir kai kurių medinių egzotinių augalų, kurie pas mus yra plačiai išigyvenę, ką liudiję esą mūsų gyvojoje kalboje jų vardai.

Štai mūsų sesių darželius nuo seniausių laikų puošia — diemedis, southernwood (*Artemisia abrotanum* L.); rūta, common rue (*Ruta graveolens* L.); žiemė slenkstinė*, common periwinkle (*Vinca minor* L.). Toliau, veik kiekvienoje sodyboje randama — alyvos paprastosios, common lilac (*Syringa vulgaris* L.); jazminas darželinis, common mock-orange, false syringa (*Philadelphus coronarius* L.); perlėlis, snowberry, wexberry (*Symphoricarpos racemosus* Michx.). Iš medžių gana dažnas yra šunkaštanis; common horse chesnut (*Aesculus hippocastanum* L.).

Dvarų bei miestų parkuose, žinoma, yra daugybė įvairiausių egzotinių medžių bei krūmų.

Mūsų vaismedžių soduose, be obelių ir kriausių, dar laisvai veisiamos vyšnios, cherry-tree (*Prunus cerasus*); trešnės, sweet cherry (*Prunus avium*); slyvos, plum-tree (*Prunus domestica*); agrastai, goosberry (*Ribes grossularia*); serbentai (*Ribes*).

Be visa to, norėtume dar pastebėti, kad anksčiau duotas čia Lietuvos savaiminės medinės augalijos sąrašas skiriasi nuo 1922 m. P. Matulionio paskelbtųjų informaciniame leidinyje, vardu "Visa Lietuva", straipsnyje "Lietuvos miškai po Didžiojo karo". Tuos skirtumus aiškinant, įsidėmėtina štai kas.

Visų pirma, P. Matulionio straipsnyje surašyti kartu ir kai kurie egzotiniai augalai, būtent: *Acer compestre*, *Pinus pumila*, *Populus alba*, *Populus nigra*, *Populus pyramidalis*, *Robinia pseudacacia*, *Tilia grandifolia*, *Cotoneaster vulgaris*, *Cornus mas*, *Crataegus sanguinea*, *Viburnum lantana*, ir, be to, dar gentys (*Genus*) *Caragana*, *Clematis*, *Erica*, *Vitis*. Mūsų savaiminio medžio skroblo (*Carpinus betulus* L.) nėra. Minimasis *Alnus viridis* pastaraisiais laikais Lietuvoje nerastas. Maumedžiai — *Larix europaea*, *L. sibirica*, *L. polonica* — miškuose sutinkami dirbtiniu keliu užveisti, savaiminių nėra. Ažuolas žieminis, bekotis (*Quercus sessiliflora*) mūsų miškuose dabar taip pat nėra rastas. Tysmedis (*Taxus baccata*)* dar maždaug prieš 100 metų augo Lietuvos miškuose, pvz. apie Prienus, švėkšną. Dabartiniiais laikais jo savaiminio nebėra.

* Vadinama "mirta".

* Taip pat vadinamas — tysas nuodinis, ėglis, burtmedis, kukmedis, jeglė uogotoji, yvė.

(Atkelta iš 2-ro psl.)

vargę tėvai atsigulė po audros pasilsėti, kai vėl staiga suskambėjo telefonas, ir šiurkštus vyriškas balsas pasakė žmonai, kad jos vyras, matomai, stačiai, juodukas, jeigu iš svetimo portfelio iškraustė viską, kas jame buvo. Ir kad, jau jeigu iki to nuėjo, tegul jis sau pasilieka žuveles pami-doruose, bet ikrus ir vaisius tegul momen-taliai sugražina, nes priešingai jam visa tai neužsibaigs gerai. Ir kad net jo pažįsta-moji prašo perduoti jam, kad jis niekšas.

Vyras jausdamas, kad vyksta skandališkas pasikalbėjimas, ištraukė ragelį iš žmo-nos ir pradėjo rėkti, kad jis nieko iš portfelio nepaėmė ir dargi neatidarinėjo ir tegul visi eina velniop. O kad už pasiūtą žmogų jis neatsako, ir jeigu tas paėmė ką nors iš portfelio, tai tegu jie su juo reika-lą turi.

Tada šiurkštus vyriškas balsas pasidarė minkštesnis ir pasakė, kad pasiūtą žmo-gus dar neišėjo, ir kad jis iškratys iš jo dvasią, bet ikrus ir vaisius susigražins.

Galop, viskas nutilo. Vyras ir žmona, jungiami bendro karinio fronto, dargi kiek susitaikė. Ir žmona paėmė iš jo iškilmingą pasižadėjimą, kad ateityje tokios istorijos nepasikartos.

Bet maždaug po valandos, bute pasirodė visai baltas ir sunaikintos išvaizdos sąskaitininkas ir sukėlė neįsivaizduojamą skandalą, reikalaudamas sugražinti kažko-kius produktus. Kadangi nei vyras, nei žmona apie tuos produktus nieko nežino-jo, o bobutė jau miegojo teisiųjų miegu, tai supykęs inžinierius liepė sąskaitininkui momentaliai išeiti. Sąskaitininkas pa-sakė, kad panašių vagių jis dar nematė savo gyvenime ir kad inžinierių ir tą vy-rą, kuris vos neiškrėtė iš jo dvasios, jis rytoj paduos į liaudies teismą. Tuo labiau, kad jis ne tik prarado darbo dieną, bet dar pergyveno nervinį ir fizinį sukrėtimą ir priedui iki šiol negavo savo portfelio su valstybiniais dokumentais, už kurį anas reikalauja išpirkimo.

Bendrai, sąskaitininkas, tikrai, padavė į teismą. Ir teisme išsipainiojo visa įvykių grandinė.

Publika nepaprastai linksminosi, kai pa-sirodė liūdininkai aiškino, kaip visa tai buvo. Bet juokas pasiekė augščiausią įtam-pą, kai bobutė pradėjo pasakoti, kaip ji suvalgė ikrus.

Liaudies teisėjas, moteris, savo žodyje pažymėjo, kad miestietiška būtis su jos iš-davystėmis, melu ir panašiomis nesąmo-nėmis dar laikosi mūsų gyvenime ir kad tai priveda prie liūdnų rezultatų. Taip, pavyzdžiui, nukentėjęs savo poste sąskai-tininkas pasirodė tam tikru atžvilgiu tos aferos auka.

Kaltinamasis vyras, kuris, laikas pasa-kyti, pasirodė ne dėdė inžinieriaus draugės, o jos atvažiavęs iš Rostovo vyras, at-siprašė sąskaitininką. Inžinierius irgi karš-tai atsiprašinėjo.

Teismas inžinierių viešai papeikė, o dė-dė iš Rostovo už tai, kad jis kiek aplam-dė sąskaitininką, teisingai nubaudė dviem mėnesiais viešųjų darbų.

Publika šį sprendimą sutiko pilnu pasi-tenkinimu.

Kas bus toliau, — mes negalime jums pasakyti, bet, kadangi du mėnesiu nebus dėdės horizonte, gali būti, kad įvyks susi-taikymas tarp inžinieriaus ir jo draugės. Ir tada, gali būti, vėl iškils kokia nors ne-sąmonė šeimos fronte.

Vertė K. Taliunevičius

PETRAS ŠIRVOKAS

Nauja Juozo Švaisto knyga
230 psl. įdomiausių lietuviškų nuotykių.

Kaina \$2.00. Kreiptis į

NAUJIENAS, 1739 S. Halsted St.
CHICAGO 8, ILLINOIS

EUGENIJUS ONEGINAS

Eiliuotas romanas

Vertė STEPAS VAZBYS

Vinco Krėvės-Mickevičiaus
Societiam Prisininimui

KETVIRTOJI DALIS

(Tęsinys)

XIV

Deja, man laimė neskirta,
Jai mano siela svetima.
Pro šalį šauna jūs' dorybės,
Jieškodamos many vertybės.
Tikėkit (sąžine remiuosi),
Vedybas leistumėm kančiose.
Jūs pamylėjęs tuoj ir liausiuos
Mylėjęs — štai ir mylimiausias.
Jūs imsit žliūmbti, bet verksmai
Širdies nejaudins. Atvirkščiai
Jon įvarys pikčiausį ožį.
Ir, va, nuklotas tokių rožių
Bus mūsų kelias Himenejaus.
Ne tokio Tamsta juk ilgėjais?..

XV

Kam nokinti menkutę žaizdą?!
Negali būt' liūdnesnio vaizdo,
Kaif štai ištikima žmona
Vis ilgis vienišui viena
Niekingo vyro. Šis gi grįžęs
Vėl piktas, pavydus, ištižęs
Be priežasties likimą keikia...
Toksai ir aš. Ar tokio reikia?..
Vaizdavotės juk kištą Jūs,
Kai rašėte man kilnų laišką.
Jums pranašauju lemtį aiškia.
Išvengti proga jos puiki,
Turėkit krislę ši aky.

XVI

Svajonės liko už daug mylių.
Nesistebėkit, pasenau.
Aš myliu Jus, kaip brolis myli,
O gal, viliuosi, net daugiau.
Mane be pykčio išklauskit.
Mergaitės keičia ir nesyki
Svajas kitom nedelsiant tuoj.
Taip sutvarkyta juk gamtoj:
An, medžiai keičia įsigiję
Pavasarij vėliau lapiją.
Neišimtis ir Jūs. Tačiau
Valdytis imkitės tvirčiau.
Jūs nesupras, kaip aš, kiekvienas.
Juk ne kiekvienas džentelmenas.
Patarsiu pripyrimą raugti,
Nelaimę galit sau užtraukti".

XVII

Ir pasėlius skaudžiau ar plaka
Stai gi kruša?.. Jo žodžių smūgiai
Tatjaną pribaiigė ant tako.
Svajonės, laimė — viskas žlugę...
Pamokslas baigtas. Jai alkūnę
Atstatęs vedas tarp ramunių,
Kai valandom minutės virtę.
Apeitas daržas, lenkia svirtį.
Jie kelia koją į verandą
Ir šeimą laukiant jų suranda.
Jiems pasimatymą atleidžia.
Kaip ir Maskva, sau kaimas leidžia
Turėti teisių didesnių.
Kas puodui nenuskels ašų.

XVIII

Nors neapykanta žmonių
Jį kartais gundė būt' žiauriu,
Nors kąsnis ir gardus pakliuvo,
Kaip matot, korektus jis buvo.
Ir džentelmenu pasiliko.
Skaitytojau, tuom tau patiko.
Draugai ir priešai jo skaitlingi
(Tos sąvokos sutampa kartais)
Jį dergdavę negailestingi,
Iš pasalų kiek buvo bartas.
Tegelbsti Viešpats nuo draugų
(Draugus kabutėse imu),
Patsai nuo priešų apsiginsiu.
Tokius draugus dar prisiminsiu.

XIX

Jūs duobkasiai-draugai, sakysiu,
Nė kiek nepuldams jų akyse.
Tikrai nėra šlykščiausio girdo,
Palėpėj niekšo sugalvoto,
Ponijos atmatų išgirdo,
Nesąmonės menkučio proto.
Nėra bulvaro epigramos,
Kurios jūs' draugas, ne koks chamas,
Su šypsena jaukia ant veido
Nebekartotų, lyg per klaidą,
Be blogos valios, veidmainystės
Žmonių rimčiausiųjų draugystėj,
Žegnodamasis jus mylįs,
Kaip giminę užstot galįs.

XX

Taip, taip, skaitytojau brangusis.
Tu ne našlaičiu pasijusi,
Tuo giminaičius prisiminęs.
Jų būdo žymės šios esminės:
Turi tu juos mylėti, gerbti
Ir mandagus tarp jų tarpti.
Negauti niekad atsipūsti,
Visad pasveikinimus siūsti
Kiekviena proga ir ne proga
Ir net užjaust nors nepatogu
Šuneliui mylimiausiam stipus.
Deja, netars tau ačiū jie.
Toks giminaičių šaunus tipas.
Ilgiausių metų jiems — sudie!

XXI

O gal lipšnių gražuolių meilė
Kaktos raukšles išglostys dailiai?..
Juk ją netgi audros metu
Laikai, lyg inkaru tvirtu.
Et, prigimtis, lyg ožio šuoliai,
Galingi prietarai lig šiolei,
Mada... diegelį tuoj sutraiško.
Ką nors ir vyro balsas reiškia
Gudriai, atsargiai palaidūnei,
Vaidinančiai doros saugūnę.
Ir, lyg drugys, jūs' deivė skrenda,
Ir kitą žiedą susiranda.
Taip, meilė angelo pradėta
Ir velnio pinklių įpusėta.

XXII

Ir ką mylėti?.. Kuo tikėti?..
Kam segt bičiulio etikėtė?..
Kur tas, kurs darbus ir žodžius
Ant jūs' korpelio maut sukurs.
Kas nuoširdžiai jus paglobos:..
Kas niekad jums nenusibos,
Kam jūsų ydos dar nebaisios,
Kas jūsų sielvartą supaisys?..
Atsakymą turiu tikrai:
Mylėk save, drauguž, tiktai.
Bematant šmėklas liausies vaikęs
Ir būsi vėl gajus, kaip vaikas.
Trumpai, bus dėkingiausias amatas,
Raminti nervams tvirtas pamatas.

XXIII

Po to nelemto pasimatymo
(Jį prisiminus žadą atima!)
Jos sjejoj dykuma klaiiki
Įsigalėjo. Vysta ji.
Taip vysta gelės rudeninės,
Ir veltui rasos sidabrinės
Pavasario sapnais ramina.
Užuojauta jų negaivina.
Taip miršta žvakė prie ligonio,
Šioj žemėj baigiančio kelionę,
Kai palubėj juodi šešėliai
Lydėt anapus renkas vėlę.
Nyku! Prieš audrą taip nejaukiai
Padangę debesys užtraukia.

XXIV

Diena vėl dingo be naudos.
Bet ar Morfėjus ją paguos?
Atsiminimai, lyg erškėčiai,
Skausmingan kamuolin ją riečia.
Neveltui Larinų bičiuliai
Galvom pakraipo — "Ak, Dievuli.
Išdžiuvus Tanė, tarsi smilga.
Už vyro leiskit. Bus neilgu".
Atleisk, skaitytojau švelnus.
Ir tu, kaip ašei, perjautrus
Brauki štai ašarą vogčiom.
Gana tau dūsaut. Nejučiom
Nudžiuginsiu kitais vaizdais.
Pas Olgą grįžkim, kaip kadais.
(Bus daugiau)

KALBOS DALYKAI

REDAGUOJA
DR. P. JONIKAS

"Amerikos Balso" kalbos reikalu

Spaudoje buvo rašyta, kad lietuviškosios radijo valandėlės dažnai nepasižymi gera lietuviška kalba. Šį kartą norime atkreipti dėmesį į "Amerikos Balso" kalbą. Ji turėtų būti pavyzdinė. Deja, ji tokia nėra.

Jau seniau kiek nustebino tokių lietuviškų tikrinių vardu kirčiavimas, kaip *Neris, Boruta* (pirmas pirmam, antras antram skiemeny). Vėliau klausytojai nustebė, kai indų generalas Thimaya, Korėjos paliaubų komisijos pirmininkas, pavadintas *indėnų* generolu. Keistai skambėjo ir *Karakai*. Skaitytojas, esu tikras, ir gerai pagalvojęs neįspės, ką šis žodis reiškia. Pasirodo, kad AB šitaip vadina Venecuelos sostinę. Savo laiku jis kalbėjo apie "Karakų konferenciją", suprask, Karakaso konferenciją. Ir tokie dalykai girdėti ne vieną kartą, vadinasi, jie vartojami iš nusistatymo.

Šitokios keistenybės paskatino mane atkreipti daugiau dėmesio į AB kalbą. Pastebėjus faktai rodo, kad ji gerokai, kartais net neleistinai šlubuoja. AB kalbos trūkumus galima suskirstyti į dvi grupes: sintaksines-stilistines ir tarimo-kirčiavimo.

Pirmosios rūšies klaidų pasitaiko mažiau, bet vis dėlto net gerokai elementarių. Pvz. vartojamas jungtukas *kad* su bendratimi šalutiniame sakiny (kad priartinti taikos artėjimą, reikia...), vartojamas ne vietoj būk (būk lietuviai įsijungia...), sakoma: *bai-giant konferenciją*, delegatai nutarė; *viso to pasėkoje prasidėjo lenktynės*; *žiūrint iš mokslisko taško*; keistai vartojamas žodis *sudėjo*: *sudėjo vainiką* ant kapo, *sudėjo gyvybę*, Churchillis *sudėjo oficialią postą*. Tai atsiduoda lenkybe. Netaisyklinga taip pat: *bedarbė* mažėja, *suokalbinkai* susirinko, tenka dirbti ir *aukautis* ir kt. Keisti ir tokie sakiniai: *šie ginklai pražutingi savo ardomais padarais*; Gvatemalos gyventojai kovoja prieš komunistų valdomą režimą. Minties nesąmonė yra

tokiame sakiny: *atsimename Lietuvą, kuriai modernioji tironija išplėšė savitumą ir tautinę savigarbą*. Argi dabar Lietuva jau nebeturi tautinės savigarbos?

Blogiau yra su skaitymu. Kai kurie skaitytojai blogai taria garsus, neskiria ilgųjų nuo trumpųjų balsių, tardami: *pašalynis, begalynis, gražūnas*; neskiria *o* nuo *uo* ar *ie* nuo *ė*, pvz. taria: *poseleli dainoti, užojauta, rošia, kraštose, amerikėčiai*.

Kirčiuojama dar blogiau, pvz. *atstovas, kongresas, parlamentas, sekretorius, komitetas, kilometras, valdininkas, vėliava, proga* ir daugelis kitų žodžių kirčiuojama dvejopai — vieni vienaip, kiti kitaip. Kai kurie žodžiai kirčiuojami net trejopai, pvz. *karininkai, programa* (visuose skiemenyse).

Tarmiškai kirčiuojami šie žodžiai: *darbininkus, prezidentus, diplomatus, kandidatus, bolševikus, satelitus, telegramas, faktus, naciūs, prizūs*. Visi jie turėtų būti kirčiuojami paskutiniame, bet ne priešpaskutiniame skiemeny. Tas pats ir kituose linkniuose: *sū autoritetu, delegatu, kandidatu ar visoje Lietuvoje, pavergtuose kraštuose*. Visur čia kirčiuotini paskutiniai skiemenys. Panašiai tarmiškai kirčiuojama pirmuose skiemenyse *apžvelgia, paskelbė, neturi, neteigia* arba netaisyklingai galūnėse *Kinijos, Lenkijos, siena, kaina, reiktų* ir kt.

Reikia pastebėti, kad nepriklausomoje Lietuvoje į radijo kalbos tasyklingumą buvo kreipiama daug dėmesio. Tokių klaidų, kaip čia nurodytos, pranešėjai paprastai nedarydavo. Ką tad dabar pagalvos klausytojai, pasiklausę tokios darytos kalbos? Ar nepagalvos, kada merikiečiai, užmiršdami Lietuvą, užmiršta jau ir kalbą? Tokiu atveju ir visai AB propagandai vargu išeis į naudą.

J. B.

— Berankiai, bekojai lietuviai karo invalidai tremtyje laukia Tavo pagalbos. Auks! Jiems!

Per rankovę pasižvalgius

Demokratijos supratimas

Demokratija — tai mėnesinė aga. Tokios nuomonės tautininkai laikėsi 13 metų. Ne už citokią demokratiją 1926 m. ir Povilas Plechavičius pakėlė palošius. Todėl visai natūralu, kad ir diplom. šefas vadovaujasi senuoju, taip sakant, pačiu tikroju demokratijos supratimu.

Amerikoje visos demokratinės laisvės, tarytum Dievo žodis Abraomui, ateina su pėde. Tik vienas Anthony Olis, kaip reikalauja 1938 m. konstitucija, tapo nepamainomas ir gyvena iš algos. Todėl kai kurie tautininkai jį ir vadina lietuviškuoju Linkolnu.

Patriotizmo pavyzdžiai

Patriotu dažniausiai vadiname asmenį, kuris ką nors siekia atkakliai rankoves pasiraitęs, geležinėm pirštinaim apsimovęs. Sakykime, kad mūsų tarpe gyvena ponas X, kuris siekdamas partijos lyderio galios savo Nataliją išgena iš proto. Pastarojo žmona, tokiu atsitikimu, sakoma, krito už laisvę, o jis pats apdovanojamas ordinu kaip visas jėgas paklojęs ant tėvynės aukuro.

Dar vienas patriotizmo pavyzdys: valdininkas Kupstaitis (nespėjęs pasiimti nė portfelio su lašiniiais) pabėgo į Vakarų tik todėl, kad Lietuvoje grėsė pavojus... Tremtyje nieko nelaukdamas įstojo į LAS eiles, atsinešdamas kartu ir 2 medinius kibirus... Už tai Vietininko buvo pakeltas ir rezistentus ir apdovanotas Bridgeporto partizanų žvaigžde. Tai matote...

Dirva ieško Jurgelių

Dirvoje, matyti, žymus partijos astronomas aiškina apie natūralų vėją, kuris suko malūnus ir supo tautininkų partiją... Be to, priduria tas pats specialistas, jiems ir už ausų niekas nepapurtė Lietuvoje.

Tiesa, niekas už ausų nepapurtė nei V. Rastenio, nei B. Gaidžiūno, tačiau jų partijos režimas purtė už ausų visą kraštą, kuris už kvepiančio muilo gabaliuką mokėjo 20 kiaušinių ar atiduodavo 4 kilogramus sviesto už kariškų

batų senus aulus...

Toliau tas pats astronomas, pervertęs telefono abonentų knygą, nusiskundžia, kad tiek maža beliko Jurgių ir Jonelių...

Pamiršti veikėjai

Atsiveikindami su Europa bemaž kiekvienas pasiėmė, jei ne foto aparatą, tai dvielį akordeoną. Ponios taip pat apsirūpino jei ne paauskuotais servyzais, tai prisipirko sidabrinų peilių ir šaukštų. Gi tie mūsų broliai, kurie nieko nesukombinavo tremtyje, liko Vokietijoje (dabartinėj Germany) ir su entuziazmu įsijungė į Pasaulio Lietuvių Bendruomenę.

Jungtinėse Amerikos Valstybėse PLB reikalas užsikirtė kaip už akmenio. Netikėsite, kad inteligentas Brūkšnaitis nuo lietuviško veikimo šauna į šalį, kaip su vogtu automobiliu. Tačiau susiklijavo keli pasišventėliai, kurie veda lietuvių visuomenę Tarybos rinkimus... Viskas būtų gerai, bet... kodėl į kandidatų sąrašą liko neįrašyti buvęs Muencheno Raudonojo Kryžiaus ir Balso sandėlių veikėjai? Jų nuopelnus žino visi DP.

Kelionė sprogimų ženkle

Vinco Rastenio kelionė Chicago sutapo su atominių ginklų bandymo pradžia Nevados dykumoje. Suprantama, buvo norėta pademonstruoti jėgą... Ta proga partijos draugai pašūkavo, kaip... brisdami per Jordono upę. Apgailestaujama, kad V. Rastenio nelydėjo K. S. Karpus, didelis partinio bokso mėgėjas ir nepavarduojamas "Seniau ir Dabar" rašytojas.

Rastenio kalba ir žilais jo paausiais per Vienybės laikraštį apsidžiaugė vieno buvusio policininko bobutė.

— Julius Sula

NELAUKITE —

RYTOJ GALI BUTI PERVELU!

Jei norite užsitikrinti nuo ugnies namus, baldus, automobilus, ar šiaip ką apdrausti, reikalaukite agento, arba brokerio, kad jis parūpintų jums polisą per mūsų kompaniją. Nelaimėi išitikus, neturėsite jokių nemalonių.

"Mes" esame pirmaklasiai nariai Chicago Board of Underwriters"

O'MALLEY & McKAY, Inc

222 WEST ADAMS STREET KAMBARYS 1043
Telefonas Central 6-5208

Generaliai Agentai šių Kompanijų:

COLUMBIA INSURANCE COMPANY
PEARL ASSURANCE COMPANY
LUMBERMEN'S INSURANCE COMPANY
MASSACHUSETTS FIRE & MARINE INSURANCE CO.
MICHIGAN FIRE & MARINE INSURANCE COMPANY
AMERICAN AUTOMOBILE INSURANCE CO.
MASSACHUSETTS BONDING & INSURANCE CO.

THREE NINES

999

Išdirbystės

Sievers

TRYS DEVYNIOS

JOS SUDETIS YRA ORIGINALĖ FORMULĖ
IMPORTUOTŲ ŠAKNŲ, GRŪDŲ IR ŽOLIŲ

Lietuviškos Rūšies

BITTERS

70 tvirtumo

ORIGINALĖ FORMULĖ

LOUIS SIEVERS

Pagaminta ir supilta

JEROME CO.

CHICAGO, ILL.

Artificially colored • Trade Mark Reg. Copyrighted
Sold only in licensed liquor territories.

Sovietinė gudų raštija

Gudų sovietinės raštijos ir dailės dekada Maskvoj. — Kai burnoj nieko neturi, o per barzdą taukai varva. — Gudų susovietinti rašytojai. — Kas rašoma, o apie ką tylima. — Partizanų didvyriai. — Komunistų pamiršti darbininkai. — Dailioji raštija be druskos.

I.

Nuo vasario 11 d. kelias dienas truko Maskvoj gudų (bielorusų) susovietintosios dailės ir raštijos antroji dekada. Kai kurios kitos SSSR pavergtos tautos panašias dekadas jau turėjo kelias iš eilės. Nenuostabu, gudų dailės kūrėjai sovietinėse gyvenimo sąlygose maža ką sukūrė. Čia gal kiek čiau negu kur kitur buvo varoma rusifikacija. Prieš 2-į Pasaulinį karą susovietintosios Gudijos valdžios įstaigose jau nebuvo galima gudų kalba susiprasti. Minsko universitete veik visi dalykai buvo dėstomi rusų kalba; net aukštesniosiose mokyklose gudų kalba buvo nustumta antron vieton.

“Literaturnaja Gazeta” Nr. 12 dideliu pasitenkinimu pastebi, kad Gudijos kultūra per visą jos istoriją ėjusi vien rusų didžiosios kultūros įtakoj, todėl ir sovietijos laikais gudų raštija sunkte prisunkta rusiškosios komunistų įtakos. Ta proga galime pridurti, kad charakterinė didžioji rusų kultūra taip “veikė” gudų kultūrą, kad visose tuomet retose Gudijos mokyklose gudų kalba buvo šluote iššluota; pati gudų kalba buvo vadinama tik tarme, ir gudų tauta taip buvo kultūriškai spaudžiama, kad nebuvo pajėgi net leisti savos spaudos, bent ilgus metus neturėjo savo laikraščio.

“Izvestija” Nr. 41 gėrėsi gudų susovietintųjų rašytojų dailės kūrinių, kur aprašomi raudonieji partizanai. Apie tas buvusias partizanines kovas rašė ir rašo Jakub Kolas, pats pirmasis sovietinės gudų kalba raštijos kūrėjas; V. Kravčenko, I. Gurski, A. Stachovič ir kiti panašūs vien tik sovietams žinomi gudų susovietėję rašytojai.

II.

Gudų dailiosios raštijos apžvalgininkas Michas Lynkov skundžiasi, kad Gudijos raštija iki šiol nesanti palietusi savo tautos praeities. Čia tenka daryti išvadą, kad Gudijos rašytojai tiek nusimano, susigrąbo, jog geriau čiupinėti tik tas vietas, kurios nesukelia jokių abejonių; kurios tinka “didžiosios kultūros” nešėjams rusams komunistams, nėra jiems nei skaudžios, nei pavojingos. Jei Gudijos praeitį gudai rašytojai palieš, tai jiems tektų rašyti apie buvusią Lietuvos valstybę, kurios sienose gerai sugyvena ukrainiečiai, gudai ir kurie kartu bent pora amžių gynėsi nuo maskvinių maskolių, kitaip dar kitų slavų kacapai vadinamų. Taigi tektų paliesti anų laikų gudų kultūrą, veik vien Vakarų įtakoj

brendusią. Tuomet reiktų prisiminti rusų kultūros pirmuosius diegus, kurie buvo pasiimti iš ukrainiečių ir kitų slavų giminių, jau buvusių vakarietiškos kultūros įtakoj. Net toji “didžiosios kultūros” tauta, rusai, pasiskolino iš kitų slavų pravoslaviją, kurią dabar atsidėję tempia ant komunistinio kurpalio, kartu mėgindami įbrukti ir kitoms jų pavergtosioms tautoms ar bent pastatyti ją mažiau pavojingesnė padėty, labiau nuo čekistų apsaugotą. Pirmoji rusų tautos raštija pamėgdžioja pirmuosius ukrainiečių tautos raštus. Suprantama, tautų kultūrinis bendradarbiavimas buvo ir bus ir jis nėra neišvengiamas ir būtinas. Iš tautų kul-

tūrinio bendradarbiavimo tik ir atsiranda brandieji kultūros diegai. Tik žalieji kultūroj giriassi savo kultūros pranašingumu, jos didingumu; tai dabar kiekviename žingsny, reikia ar nereikia, daro rusai komunistai, į hitlerinio tipo nacionalistus išvirte.

III.

Susisovietinę gudai rašytojai eina pasirinktu lengviausiu keliu. Jie rašo apie partizanų, nes jie dar madoj. Žinoma, rašo apie raudonuosius

partizanus. 2-jo Pasaulinio karo metu Gudijos miškingose vietose veikė vien kito mode-

(Nukelta į 7 psl.)

Tik ką išėjo 468 p. P. Abelkio istorinis romanas

ATLAIŲ PAVESY

kaina 4 doleriai, ir 422 psl.

ŽEMAIČIŲ KRIKŠTAS

kaina 3 dol. 50 ct. Drobės viršeliai. Skaičiusieji labai gerai atsiliepia apie abu romanus. Reikalaukite pas visus knygų platintojus arba kreipkitės betarpiu į autorių, pasiūsdami Money Order tokiu adresu: P. ABELKIS, 349 West 108th Place, Chicago 28, Illinois. Užsisakiusiems nemažiau 10 egz. duodama nuolaida.

ST. ANTHONY SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

1447 SO. 49th COURT, CICERO, ILL.
Telefonai: TOWNHALL 3-8131-8132

JUOZAS GRIBAUŠKAS, Vedėjas

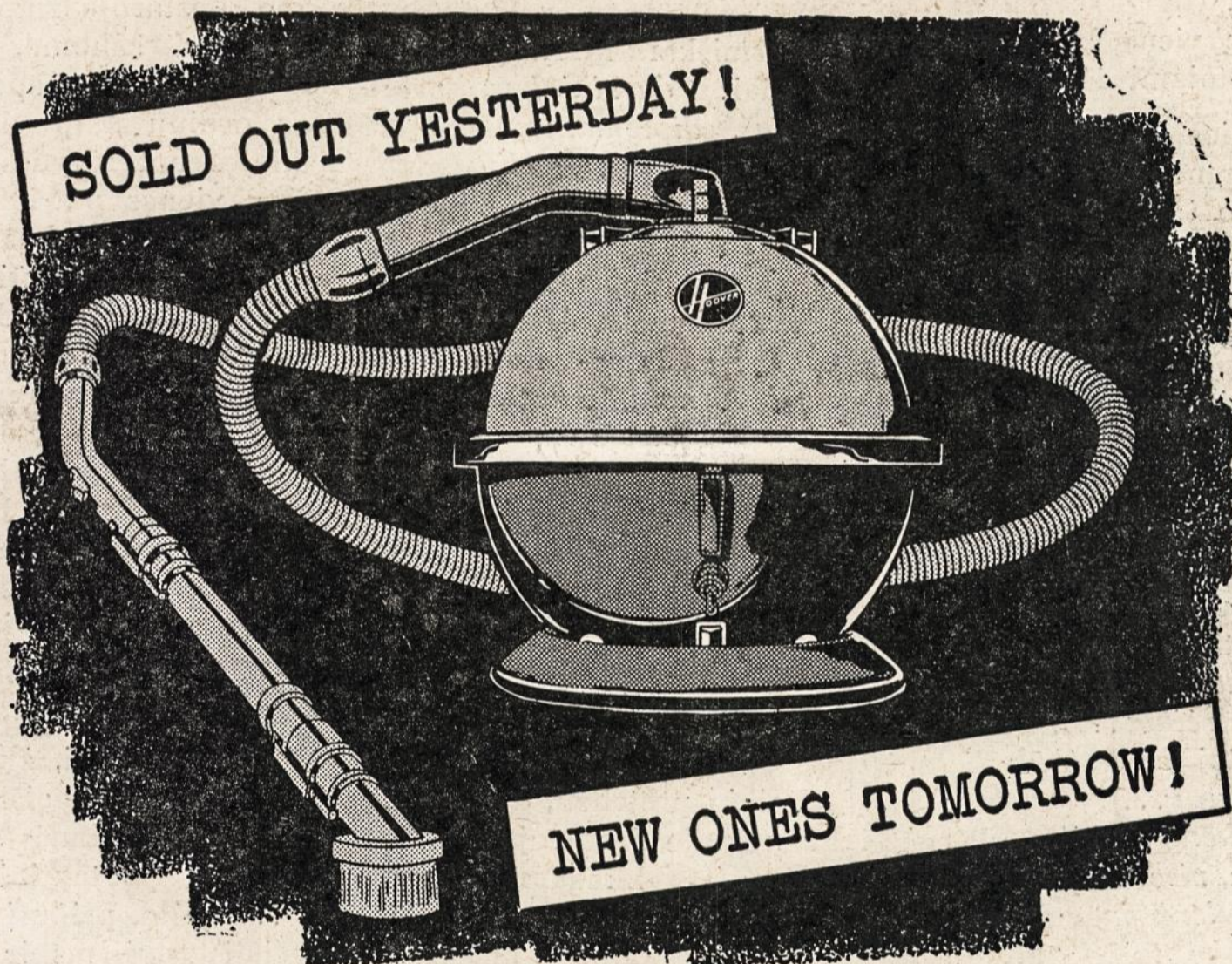
Patarnautojos kalba lietuviškai.

Veltui duosime dovanėlę

jei prikalsime jus pradėti taupyti dabar...

Kurie atidarys naują sąskaitą pas mus dabar su \$100, gaus piniginę, o moterys perlų karolių!

Pasinaudokite šia proga... išgykite dovanėlę ir pripraskite taupyti ateičiai... nes džiaugsiatės patys!

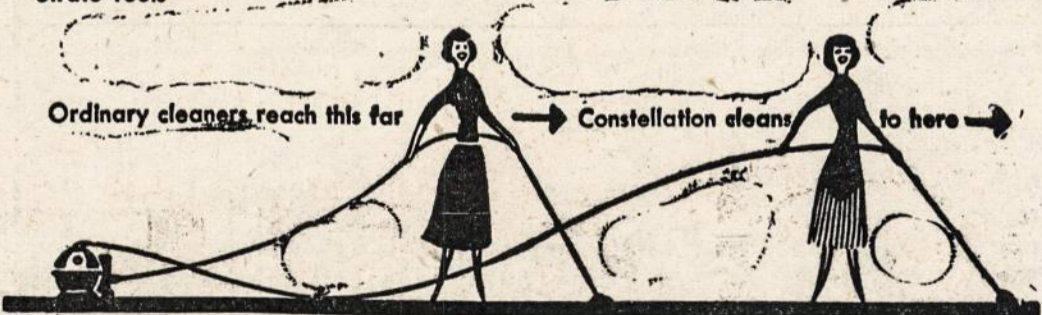

WE'VE NEVER HAD
A CLEANER MOVE
AS FAST AS THE

NEW HOOVER Constellation
WITH EXCLUSIVE DOUBLE-STRETCH HOSE

IT CLEANS
TWICE THE AREA
OF ANY OTHER
CLEANER!

- Lets you clean from room to room, clean all the way upstairs, without moving the cleaner around
- New Hoover hose actually doubles its length, yet compresses for storage. Completely flexible, never kinks
- Just a foot in diameter from swivel top to easy-glide base
- Exclusive Hoover nozzle—and full-horsepower motor—get more dirt with less work
- Lightning bag change—Exclusive throwaway bag is biggest on any tank or canister
- Exclusive telescoping wand—use it short or use it long—and a whole new set of Hoover Strato-Tools

BEE JAY STORES

15 West Hubbard Street

Whitehall 4-3253

OPEN MONDAY AND THURSDAY EVENINGS

lio partizanai. Jie naikino visus buvusius komunistų uoliusius bendradarbius, kurie jų nespėjo pabėgti; jie naikino ir vadinamuosius lenkų ponus, o tikrumoj visus lenkus, kurie jų liko tose žemėse, kurias anksčiau valdė Lenkija, kuriuos bolševikai nespėjo sunaikinti. Tada Gudijos miškai knibždėte knibždėjo visokeriopų plėšikų, jų būta taip gausu, kad mažesnieji Vokietijos kariuomenės daliniai nedrįso artėti prie miškingų vietų. O kai karo fronte pasirodė komunistų persvara, tie visi buvę partizanai skubėjo susižinoti su komunistais, ir perėjo jiems talkininkauti. Aišku, Gudijos raštija visų šitų partizaniškų "smulkmenų" neprisimena, nes dar negimė bendrai visoj sovietijoj, o Gudijoj ypatingai, toks drąsuolis rašytojas, kuris gyveniman žvelgtų atviromis, o ne primerktomis akimis ir savo bet kuriame kūrinij pavaizduotų tą tikrai buvusį karo meto gyvenimą ir kartu nūdienį. Iš čia paryškėtų, kaip visos SSSR pavergtosios tautos yra pamėgusios "didžiosios tautos" "didžiąją kultūrą" ir ką toji jų kultūra yra davusi toms tautoms, kaip jos myli, gerbia ir atsidėkoja tai visokeriopų dorūbių ir palaimų kupinai "didžiajai tautai". Apie tai, kaip rusai komunistai myli "inorodcus" ir juos kultūrina, galėtų papasakoti vyriausias čekistas Sierov, keletą šiaurės Kaukazo tautų išgrūdęs Sibirą, o kas liko, tuos vietoj sunaikinęs. Tas pats Sierov, kurio instrukcijomis buvo vykdomos Lietuvoj žmonių medžioklės.

Įdomu, kad rusų sovietinės spaudos apžvalgininkai nusi-skundžia, kad Gudijos rašytojai pamiršę darbininką, kolchozininką — jokio dailės kūrinio apie juos. SSSR buvusiam bendrame rašytojų suvažiavime Lietuvos rašytojas A. Vienuolis-Žukauskas taip pat skundėsi, jog dailiosios raštijos darbininkas, kolchozininkas esąs pamirštas — apie juos neparasyta nė vieno romano. O SSSR komunistų partija ir vyriausybė visur čiausšia, jog visa, kas jų daroma, esą daroma darbininkų vardu ir jų naudai. O štai tą visai ir visomis kalbomis linksniuojamą darbininką susovietinta raštija apeina. Tenka spėti, kad darbininkija sovietijos gyvenime pati pavojingiausioji vieta, sopoliais apaugusi, todėl nuo jos laikomasi galimai toliau...

O kai gyvasis, nuolatos kintąs, įvairiausiomis spalvomis trykštąs gyvenimas raštijos apėinamas, tai ir toji raštija atrodo labai prėska, nedaryta ir be druskos. Kaip ir visa, su maža išimtimi, nūdienė sovietinė dailioji raštija pavėjui paviršiumi plaukia, tokia ir susovietintosios minties gudų raštija. P. B.

Svetimieji apie V. Ramono "Kryžius"

"The Hamilton Spectator" š. m. balandžio mėn. 16 d. numeryje atspausdino straipsnį apie V. Ramono romaną "Kryžiai", išverstą į anglų kalbą.

Straipsnio autorius pažymi, kad vertimai iš lietuvių kalbos yra retenybė, ir kad ilgoko lietuvių romano pasirodymas anglų kalba sukėlė ne tik susidomėjimą, bet tiesiog furorą. Jo žodžiais, V. Ramono "Kryžiai" mėgina atvaizduoti pradžioje rusų, vėliau vokiečių parblokštos Lietuvos tragediją.

Straipsnyje rašoma, kad ši

tema yra plati kaip tik dėl savo nesudėtingumo, bet Ramonas lyg ir vengia jos. Atrodo, kad pirma mes mėtomės siaurais vaizduotės takais, o vėliau, sumišę ir be reikalo sugaišę laiką, grįžtame vėl į vyriausiąją temą.

Vyriausias romano veikėjas yra smulkus ūkininkas Kreivėnas, gudrus, bet ne peraukštos moralės. Jis čia atvaizduotas truputį didesnis, negu pats gyvenimas, ir dėl to skaitytojas netiki jo realumu.

Piešdamas charakterius, V. Ramonas yra jautrus ir pastabus. Niekad nebuvusiems Lietuvoje "Kryžiai" padės suprasti lietuvių būdą ir gyvenimą.

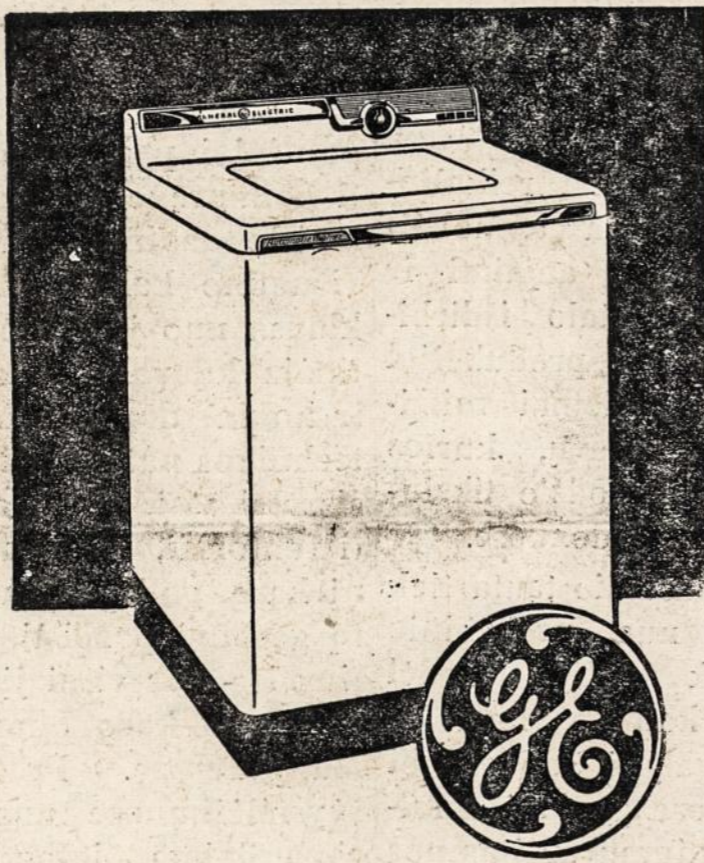
Bet V. Ramonas turėtų būti kiek taupesnis. Jis turėtų atsiklausti pats savęs, kiek atskiri epizodai ir pasikalbėjimai yra reikalingi pačiam romanui ir kiek jie padeda išvystyti temą. *Kanadietis*

Tel.: 89-1957 Tel.: 3-4882
WHITNEY STAPLES
(STAPULIONIS) REAL ESTATE
Certified Property Manager

Visi atvykusieji telefonu ar atvirukais užsiregistruoja savo adresu. Suinteresuoti gauna užsiregistruojusių adresus ir visas kitas informacijas. Pardavimui dideli ir maži namai Miami, Miami Beach ir apylinkėse. Jei ieškai namų klausk Stapulionį.

1519 Congress Bldg., 111 NE 2nd Ave.
9251 Little River Blvd.,
MIAMI, FLORIDA

NEW!

G-E AUTOMATIC WASHER

cleans and recleans the wash water to give you cleaner clothes!

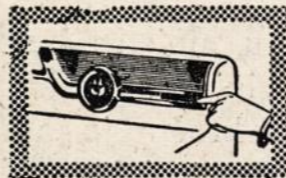
NEW FILTER-FLO® WASHING SYSTEM

Lint filtered out of your wash right before your eyes. The G-E washbasket is always filled to overflowing continuously carrying away lint, soap scum and light particles. Sand and silt automatically ejected from the bottom of the washbasket.

**ATEIKITE ŠIANDIEN!
PASIRINKITE PATI
GERIAUSIĄ SKALBTUVĄ**

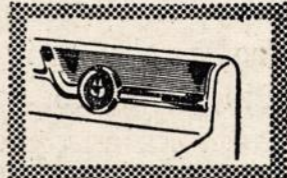
BIG CAPACITY Over 50% more clothes capacity than many other automatic washers.

WATER SAVER CONTROL Saves gallons of hot water. You simply select any water level desired.

ACTIVATOR® Washing Action. Your clothes are individually cleansed as though washed by hand.

FLEXIBLE CONTROLS Ideal for fine fabrics. You can stop, skip, extend or repeat any cycle.

Come in today to see the new G-E FILTER-FLO® Washing System

Authorized Dealer

**GENERAL ELECTRIC
APPLIANCES**

SOLTIS HOME APPLIANCES AND FURNITURE

2647 WEST 51st STREET

HEMLOCK 4-7095

OPEN MONDAY AND THURSDAY EVENINGS

IŽAS TEMZĖJE

Savotiška Anglijos laikysena nūdienio pasaulio agonijoje stebina ne vieną laisvojo pasaulio žmogų. Politinė panorama, pateikianti įvykius nuo 2-rojo karo pabaigos, leidžia tvirtinti, kad anglai visomis išgalėmis stengiasi taikinti abu didžiuosius varžovus: JAV ir Sovietų Sąjungą. Nėra abejonės, kad anglai yra ištikimi demokratiškiems principams ir tuo pačiu dėdei Samui, bet lengva pastebėti, kad pastarieji čiumpa jį už rankovės, kai tas ruošiasi griežčiau spustelėti Kremliaus valdovus.

Būdinga, kad anglų užsienio politikos kursas lieka tas pats ar C. Attlee ar W. Churchill sėdi pirmojo karalienės ministerio kėdėje. Tuo pačiu keliu ėjo proletaras E. Bevin, 1917 m. streiku sutrukdęs karinę pagalbą baltiesiems rusams, tuo pačiu keliu eina ir aristokratas A. Eden.

Darbiečiai pravėdė milžiniškas socialines reformas be kraujo praliejimo ir be vėliavų plėšimo. Jos beveik neliečia dabartinės konservatorių valdžios.

Ideologiniai ir socialiniai pasikeitimai neturi įtakos anglų užsienio politikai, kurios planavime yra britų imperijos, teisingiau sakant, jos širdies — Anglijos likimas. Todėl pravartu bent apgraibomis ir kiek dienraščio skiltys leidžia, susipažinti su problemomis, kurios neabejotinai diktuoja anglų užsienio politikos kursą.

Gyvybės šaltinis

Beveik šimtą metų, t.y. nuo Napoleono nugalėjimo iki pirmojo pasaulinio karo, Europos civilizacija bei kultūra žengė sparčiais žingsniais pirmyn ir spinduliavo į Aziją, Afriką ir taip pat į Ameriką. Europa buvo pasaulio komercinė širdis, bet ją varė Anglija. Anglai, investuodami savo kapitalą, diplomatiją ir sugebėjimus, užvaldė jūrą, prekybą ir tapo pirmąja pasaulio galybe. Jie nustatinėjo kainas produktams ir žaliavoms visuose pasaulio kampuose. Prekybinė atskaitomybė ėjo per Londono bankus. Syaras buvo valiutos viešpats. Juodasis auksas, kurio apščiai yra D. Britanijos saloje, suko bedygstančius fabrikus, kurie vertė žaliavas į prekes, o prekės traukė valiutą. Už pinigų buvo lengva gauti pigaus maisto, kurio visuomet anglams trūkdavo.

I pas. karas gerokai apkarpe anglų investicijas užsienyje. Išaugo naujas industrijos milžinas — Amerika. Susidarė komercinis trikampis, kurio viename kampe buvo Europa su Anglija priešakyje, antrame — Amerika ir trečiame — atsilikę kraštai su savo žaliavomis. Konkurencija kiek sunkino anglų prekybą, bet investicijos, kolonijos ir vyraujantis prekybos laivynas lengvai balansavo pajamas, reikalingas maistui ir žaliavoms

pirkti.

Tokioje būklėje anglai įsivėlė į 2-ji pas. karą, jį laimėdami, bet kraštą ekonomiškai sukniubdydami.

Karo našta ir atsistatymas, atskilusios kolonijos, prarastos investicijos, kruvini maištai, išaugusios naujos pasaulinės galybės buvo ar yra priežastys kodėl 50 mil. žmonių gauna veržti pilvus ir drebėti dėl ateities. Pav. investicijų užsienyje dividendai apmokėdavo apie 20% importo prieš 2-ji karą. Dabar apmoka tik 4%.

Anglijos, teisingiau sakant, D. Britanijos miestų salos gyvenimas, nes 80% žmonių susispietę miestuose, priklauso nuo to, ką atveža ir išveža laivai.

12 mil. tonų maisto produktų turi būti kasmet iškraunama uostuose. 28 mil. t. skysto kuro turi būti išpumpuojama iš tanklaivių, kad patenkintų industrijos reikalavimą ir sukty motorvežiminių ratus. 750,000 t. medvilnės ir vilnų reikalingos aprangai ir t.t.

Tas visas būtinais reikalingas prekes reikia apmokėti savais gaminiais: anglimi ir tekstilės bei metalo išdirbiniais. Tačiau tai produkcijai reikia dar papildomai milžiniško kiekio žaliavų, kurios privalo būti laikrodžio tikslumu iškraunamos dokuose.

Nė viena pasaulio tauta tiek nepriklauso nuo prekybinio balanso, kiek Anglija. Todėl nenuostabu, kad nė viena kita pasaulio galybė taip greitai ir jautriai nereaguoja į smulkiausių neramumų ar įtampos bangelę, kaip ji, nes tai visuomet slėpia dvi nežinomybes: galimybę parduoti gaminius ir sąlygą pirkti žaliavas.

Kova dėl rinkų yra jau senas dalykas, tačiau maisto ir žaliavų gavimo klausimas yra naujesnis reiškinys komercijos pasaulyje. Seniau maistas buvo lengvai ir pigiai gaunamas. Dabar daugeliui kraštų jo jau trūksta, todėl jis sunkiai gaunamas ir brangus. Ta pati istorija su industrinėmis žaliavomis. Ji būtų nesunkiai sprendžiama, jei būtų užtenkamai dolerių arba atitinkamai aukso rezervo. Kai to trūksta, anglai, ieškodami rinkų, turi belstis į geležinę uždangą ir pataikauti turtingiems žaliavomis atsilikusių kraštų, ypač Azijos, vadams.

Amerika išgelbėjo anglius nuo ekonominio bankroto 1947, 1949 ir 1951 metais. Pagal Marshall planą anglai gavo 2 bil. 800 mil. dolerių, neskaitant anksčiau gautos 3,75 bil. dol. paskolos. Taip pat anglai gavo milžiniškas sumas pinigų iš privačių organizacijų ir asmenų. Tos visos sumos firpo kaip sniegas pavasarį dėl nebalansuojamos prekybos. Niekas negelbėjo nei įvairios kon-

trolės. Nuo to daugiau ar mažiau kentėjo visos, karo sujauktos Europos valstybės. Užtenkamai gėrybių gulėjo Amerikos aruoduose, bet nebuvo žalių dolerių. 1947 m. C. Attlee, kalbėdamas žemuosiuose parlamento rūmuose, kvietė savo tautiečius į antrąjį mūšį dėl Britanijos išlikimo, tik ne kariniame, bet ekonominiame fronte.

Marshallio planas, sugebėjimas prisitaikinti prie naujų sąlygų komercinėje srityje, apskriti diplomatika ir pigūs bei patogūs vandens kelių transportas tempė anglius pamažu iš ekonominės klampynės. Tai buvo sunkus ir varginantis kelias, bet anglai atkuto. Jei 1946 m. industrinės produkcijos indeksas buvo 86, tai dabar jis jau 135 ir dar rodo tendencijos kilti. Anglų ūkininkai jau gali išmaitinti savo gaminius apie pusę gyventojų, kai 1946 m. tik du penktadalius.

Tačiau dabartinis atkutimas yra grasinančio netikrumo ženkle, nes anglų gyvybės šaltinis — prekyba priklauso daugiau nuo išorės pasaulio, kaip nuo jų pačių. Anglai sugeba prisitaikyti, bet išorės veiksniai: muitai, importo suvaržymai, politiniai pasikeitimai, auganti konkurencija, žaliavų bei maisto gavimo klausimas ir visuotinio karo šešėlis, nepriklausą nuo jų malonės, nustatinėja ką valgys, kaip rengsis ir kokia dalimi moderniškos technikos patobulinimų naudosis. Jei visi, anksčiau suminėti faktoriai, išskiriant visuotinį karą, gali gerokai ekonominių gėrybių pažeisti, tai paskutinysis — ir visai jį užšaldyti.

Šaltojo karo ūkanos krenta išu į Temzė. Protarpiniuose švystelėjimuose anglai bando savo laimę, ieškodami syvų, nuosavam gyvybės šaltiniui palaikyti.

Praeities ieškojimas

Londono Whitehall skersgatvis su Downing priedu, kur 10 nr. gyvena karalienės pirmasis ministeris, anglams reiškia valdžią. Ten, išilgai Temzės, rikiuojasi laiko tekmės, rūkų ir suodžių nupalkšvinti pastatai su vykdomosios valdžios įstaigomis: Admiralitytu, Izdu, Prekybos Taryba, Kolonijų, Vidaus Reikalų, Užsienio ir Karo Įstaigomis (ministerijomis). Prie jų yra parlamento ir Westminsterio rūmai.

Whitehall išorė nepasikeitė per paskutinį pusšimtį metų. Nedaug kas pasikeitė ir iš vidaus. Tos pačios salės, tie patys židiniai, su tuo pačiu autoritetu ir orumu valdininkai sprendžia ir planuoja valstybės reikalus. Disraeli jaustusi patogiai toje aplinkumoje, tik gal jį nervuotų elektros šviesa ir stebintų naujos spintos ir nauji kabinetai, skirti Jo Didenybės pavaldinių ūkinei kontrolei.

Aplaužytos britų imperijos širdies — Anglijos piliečio vidujinis dvasios gyvenimas ir polėkiai nėra pasikeitę, nors jis ir turėjo paklusti fiziniam nedatekliui ir pajusti ekono-

minio gyvenimo varžtus. Jis gyvena auksine praeitimi ir savistoviai ieško kelių į ją grįžti. Tačiau kelias atgal yra tampriai susijęs su išore ir kartu įpainiotas politinės bei ekonominės įvykių eigos tinkle.

Anglai siekia išlikti savistoviais, laviruodami tarp dviejų galybių: JAV ir Sov. Rusijos. Jų tikslas yra sukurti savo imperijos ribose trečiąją jėgą, kuri, be visuotinio karo, priverstų dabartinius varžovus (rivals) surasti būdus ir kelius normaliam žmonių ir tautų santykiavimui.

Anglai yra gabūs diplomatai ir politiką planuoja dekadomis. Ypatingais atvejais ji gali virsti švelnia kreive, bet niekada neįgauna zigzago formos, kas yra įprastu reiškinium daugeliui valstybių, kad ir JA V-bėms. Taip bent buvo iki šiol. Šiandien tuo galima suabejoti, nes raudonoji smėkla, nesiskaitanti su žmogaus gyvybe ir nesisaistanti su jokiais principais, barškina masinio žudymo ginklais.

Noras grįžti į garbingą praeitį ir geriau gyventi yra visai natūralus. Jo geidžia kiekviena valstybė, to siekiame ir mes lietuviai. Tačiau angliškas vakarykščios ieškojimas daugelio palydimas su nusivylimu ir kartėliu širdyje, nes jis gali būti priežastingu veiksmu, paklupdžiusiu ne tik britų imperiją, bet ir eilę kitų valstybių tirono malonei.

Pavojaus grėsmė

Suskaldyti atomai ir sparti technikos pažanga žada rytdienos žmogui šviesesnį ir lengvesnį gyvenimą, tačiau jis bus tik tada kaip toks, kai žemės rutulyje gyvens vienas, o ne du, kaip dabar, pasauliai. Abipus geležinės uždangos kraunami masinio žudymo ginklai stumia žmoniją į stagnaciją, versdama ją grėsmės vergu. Jos šešėlis jaučiamas skersai išilgai globo.

Jei čia baiminamasi masinio sunaikinimo, ką bekalbėti apie anglius. Mūsų didmiesčiai turi 2-3 val. laiko pasiruošti prieš ataką, o gynyba tiek ar daugiau laiko juos surasti ir sunaikinti. Anglija, kur viskas tirštai koncentruota, tam pačiam reikalui teturi tik 20 minučių. Dėl laiko stokos yra neįmanoma atmušti oro atominę ataką ir taip pat evakuoti gyventojus iš puolamų vietovių. Dėl tos priežasties milijonai šaltakraujų anglų, keldami ar guldami, dreba, kad nebūtų iškepti atominėse krosnyse.

Anglai nori būti savistovūs, bet pavojaus grėsmė riša juos prie Europos ir JAV. Jie nenorėtų susirišti su europiečiais, bet pavojus ant Lamanšo krantų pamatyti kūjį ir piau-tuvą, juos verčia jungtis į karinę sąjungą su žemyno gyventojais. Todėl ir dabar, ne iš meilės, bet iš baimės, jie skubina Vakarų Vokietijos atsiginklavimą.

Anglų ir JAV santykiai nėra labai darnūs. Jie įgautų kar-

(Tęsinys 12-me psl.)

VLIKas turėtų pasilikti Europoje

(MAŽ. LIETUVOS LIETUVIO PASTABOS)

Atsimenu, kai prieš kelis metus, vieną gražų vasaros vakarą, mūsų laivas iš vieno-senojo žemyno uosto Amerikos link pajudėjo ir būrys tremtinių emigrantų iš horizonto išnykstantiems Europos krantams paskutinius sudie siuntė. Iš stovinčiųjų tarpo staiga išsiskyrė viena senesnio amžiaus europietė inteligentė ir ašarose pasriuvusiom akim skynėsi sau kelią į laivo poilsio patalpas. Paklausta, kodėl ji nenorinti šiuo išpūdingu momentu kartu su kitais bendrakeleiviais ant laivo viršaus pabūti, ji atsakė, kad jos gyvenimas esąs per daug su Europa surištas ir ji nenorinti tuo savo atsiskyrimo dar labiau skaudinti.

Iš tikrųjų, žmonės apleidžia savo kontinentą ir gimtąjį kraštą priešpaudę verčiami. O kartais, su savo tautos likimu labiau surišti asmenys, nežiūrind didžiausių pavojų, nesitraukia visai iš savo šalies, arba išėina tik už artimiausių savo valstybės ribų ir, likdami arti savo kenčiančio krašto, veikia savo pavergtuosius tautiečius moraliai ir dalinasi su jais jų kančiomis ir išsilaisvinimo viltimis. Panašiai elgėsi paskutinio karo sukrėstos Balkanų tautos, užkariautų mažųjų Vakarų Europos valstybių vadai ir daugelis kitų kraštų atstovai. Jie nesikėlė į saugų kitapus Atlanto esantį galingosios Amerikos žemyną ir savo kraštų išlaisvinimo kovas ruošė ir vedė pavz. iš netolimos Anglijos. Kuó toliau nuo gimtojo krašto traukiamasi, tuo stipriau pradeda pasireikšti, šalia neigiamos laiko įtakos, ir sunkiai nugalimas tolio dėsniš, kurio pasėkoje su gimtine saistančių dvasinių ryšių jėga ir įtaiga pradeda blėsti ir silpnėti.

Už jūrių marių nesikelia ir daugelis mūsų dienų bolševikų pavergtųjų tautų išlaisvinimo veiksmų ir savo darbą dirba Europoje. Tad Europoje ir arčiau Lietuvos, ne tolimame Amerikos kontinente, turi būti ir Vyriausiojo Lietuvos Laisvinimo Komiteto veikimo vieta. Europoje, ne kur kitur, vyks ir konkretus Lietuvos išvadavimo procesas ir todėl nereikia vengti susirasti draugų ir užtarėjų ir tenai ir ruošti pasiekti ten kuo palankesnių išlaisvinimo išdavų nemažesniu stropumu kaip ir Amerikoje.

VLIKo propagandinė reikšmė Europoje

Šalia politinio pobūdžio uždavinių, VLIKas turi Europoje tam tikros reikšmės ir kultūrinę, propagandinę srity, kuri ten, bent anksčiau, buvo gana silpna. Iš Europos besilanką liet. visuomenininkai yra dažnai nustebinti Lietuvos bylos populiarumu Amerikos visuomenės ir valdžios atstovų tarpe.

Neseniai skatėme lietuvių spaudoje, kad Vasario 16-ji buvo paminėta ir Amerikos Kongrese ir, kad mūsų Nepriklausomybės sukakties proga 29 senatoriai ir 97 kongresmenai pasakė Lietuvos lais-

vinimo klausimu atitinkamas kalbas bei padarė pritaikytus pareiškimus. Kadą ateis laikas, kur bent maža dalis šio skaičiaus, Vakarų Europos parlamentarų bent kiek panašiai apie Lietuvą pakalbės. Lietuvos Nepriklausomybės minėjimų jie savo parlamentuose, žinoma, neruoš ir nebūtų protinga to iš jų laukti, bet kelintas iš jų, nors Europoje gyvendamas, žino kiek daugiau apie Lietuvą ir yra lietuviams rūpiamų politinių klausimų teisingumu įtikintas ir laimėtas būti mūsų draugu ar užtarėju. Tiesa, mes girdime kartais atskirų V. Europos moralistų pareiškimus ir užuojautas mūsų adresu, bet tai daugiausia viskas tuo ir baigiasi. Šiaip tolimesniam Vakarų europiečiui politikui ar intelektualui mūsų problemos tėra neperdaugusia žinomos, ir jis tepažįsta Lietuvą kartais tik kaip geografinę vietovę.

Kai paskutiniojo karo metu vienoje austrų pasienio vietovėje didesnis skaičius lietuvių suvažiavo, tai kai kurie vietos inteligentai, susidomėję jais, bandė išsityti apie Lietuvą kiek daugiau žinių. Pasidairęs savo privatinėje bibliotekoje (gal senesnės laidos enciklopedijoje) vienas iš jų, miesto tarybos narys ir teisėjas, pasakojo ten radęs, kad Lietuva esanti buvusioji Rusijos provincija, kitas, buv. gimnaz. mokytojas, sakė skaitęs, kad mūsų kraštas esąs tam tikra Lenkijos dalis, su dideliu skaičiumi įvairaus plauko kitataučiais gyventojais ir panašiai. Kitą kartą, šie nenaciško nusistatymo žmonės pasakojo, kad jie kažkur anksčiau skaitę, jog anie kraštai (išskyrus Rygos sritį) esą labai atsilikę, žmonės gyveną biednai ir jų charakteringas valgis esąs kopūstai. Mūsų geriems pasakojimams apie Lietuvą jie nenoriai tikėjo. (Žinoma, čia geriau tiems, kurie su kitataučiais tokiom temom nediskutuoja). Prašė apie mūsų kraštą kokios nors anglų ar vokiečių kalbomis parašytos literatūros. Teko aiškintis, kad karas viską sukliudęs. (Tokios literatūros iš viso mažai tebuvo). Ieškojau ir universitete kokią panašią knygą, kad jiems galėčiau bent parodyti, bet ir čia, kaip jau, rodos, tremties metais buvo diskutuota, nebuvo Nepriklausomybės laikais kiek daugiau knygų iš Lietuvos į užsienį paskleista. Vėliau šie piliečiai buvo labai dėkingi, kai jiems galėjau prisiųsti buv. V. D. Universiteto prof. Jungferio vok. kalba parašytą knygą apie Lietuvą. (Anuo metu prisiminė, kad Dr. Vydūnas buvo 1932 m. parašęs vieną apie 500 pl. svetimą kalbą knygą, kurią būtų buvę galima ir šia proga panaudoti. Įvairių mokslininkų nuomonėmis remdamasi, Dr. Vydūnas ten išvedžioja, kad lietuviai savo istorijos bėgy pasižymėjo aukšta kultūra ir toje srityje pralenkė įvairius savo krašto

9 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL. —SATURDAY, APRIL 30, 1955

priešus ir atėjūnus. Vienas recenzentas rašė anuo metu, kad Vydūnas parašęs geriausią Lietuvos istoriją ir šiandien, kiek girdėti, norima tą knygą išversti į liet. kalbą. Bet Dr. Vydūnas nerašė pagal kokią iš anksto nustatytą liniją ir nesitaikė prie anų laikų oficialiojo gyvenimo vadovų deklamuojamos nuomonės. Todėl ši knyga liko be anų laikų buv. švietimo Ministerijos paramos ir jos egzemplioriai liko sukrauti daugumoje sandėliuose, ir šiandien teturima šio didelio veikalo tik apie porą knygų mūsų laisvojo pasaulio šalyse).

Todėl šalia politinio darbo, Europoje yra svarbi ir mūsų kultūrinė propaganda, kultūrinė veikla. Ši veikla yra lyg politinio darbo pirmtakūnė, nes kultūra yra, kaip vienas išminčius pasakė, tautos didesnės politinės sekmės garantas.

Palyginti jauname Amerikos pasaulyje apie lietuvius ir jų kultūrinės vertybes rašė ir jas skelbė daugiausia patys lietuviai, todėl čia šis vaizdas yra palyginti daug geresnis ir nesugadintas. Europoje nuo senų laikų apie lietuvius rašė nemažai ir svetimieji, ir jie dėl politinių ir kitokių tikslų faktus dažnai iškraipė ir aiškino juos savo naudai. Tad lietuviams reikią Europoje dar daug dirbti, kol ši skriauda bus atitaisyta ir jų vardas stovės ten prideramoje aukštumoje. Ir čia savo visapusiškesniu darbu ir veikla gali bent kiek padėti ir VLIKas.

Lietuvių atstovavimas

Nelabai senai viename mūsų dienraštyje buvo patalpintas straipsnis, pastebįs tarp kitko, kad kai kurie mūsų diplomatinuose postuose esą asmenys, atsižvelgiant mūsų ypatingą gyvenimo momentą, permažai tesirūpiną visuomenine veikla ir mūsų propagandinę bei kultūrinių klausimų puoselėjimu. Iš diplomatus ginančios pusės (Europos) buvo į tai atsakyta, kad diplomato etiketas dažnai varžąs jį aktyviau visuomeninėje veikloje dalyvauti. Imant šiuo atžvilgiu Europą ir ypač Vokietiją, kur šiuo momentu gyvena dar nemažas skaičius mūsų tautiečių, lietuvių atstovavimo ateitis, atrodo, ten gal tamsiausia. Išsikrausčius iš ten ir Vyr. Lietuvos Išlaisvinimo Komitetui ir nesant ten nei mūsų oficialiųjų diplomatinių atstovų, kurie kai kieno manymu, vistiek negalėtų ten aktyviau vispusiškesnės veiklos išvystyti, lietuvius reprezentuotų (šalia keletos šviesuolių ir gimnazijos) daugumoje tik mūsų išemigruoti negalėjusieji, nelaimingieji lietuviai invalidai ir ubagai, kurie yra priversti varstyti ten svetimųjų duris ir prašyti jų duonos bei išmaldų. Tad lietuvių atstovavimas Europoje neturi būti silpnina-

mas. Jis turi būti atliekamas autoritetingų mūsų tautos veiksmų arba VLIKo, kuris ir 1944 m. vasario 16 d. Vilniuje paskelbtoje deklaracijoje pabrėžė, kad stojąs į tautos vadavimo darbą, kaip tautos politinės minties reiškęjas ir vykdytojas.

VLIKo vietovė Maž. Lietuvos lietuvių požiūriu

Šias eilutes rašančiam norisi padaryti keletą pastabų dėl VLIKo vietovės, atsižvelgiant kiek ir į Maž. Lietuvos interesus. To krašto politinė sekmė, galima manyti, priklausys daug ir nuo to, kiek mes parodysime ryžto ir susidomėjimo šia problema ir kiek mes įtikinančiu autoritetu paremsime to krašto lietuvius kovotojus ir vadovus. Šis darbas, atrodo, vyks lengviau, kai, kaip jau minėta, mūsų tautos laisvinimo klausimais bus sielojamasi kiek Amerikoje, tiek ir Europoje. Europoje, arba Vakarų Vokietijoje, gyvena šiandien atbėgusių mažlietuvių dauguma. Ten išskyla beveik kasdien vienokio ar kitokio pobūdžio tautinio ar politinio atspalvio klausimai ir kartais labai nepalankios diskusijos. Šie dalykai vyksta ten vietoje, su vokiečių gyvenamąja aplinka, ir turi įvairius numatymus ir tikslus lietuvių atžvilgiu. Todėl juos ginant, lietuviams reikia turėti bent koki moralinį užnugarį ir gyvenančioms sąlygoms politinį užtarėją ar gynėją. Šių dalykų stokojo Maž. Lietuvos lietuviai savo politinėse pasitangose neretai. Šie dalykai yra svarbūs ir šiandien, ir todėl šių žmonių politinė padėtis neturėtų būti paliekama panašioje būklėje, kaip aname posakyje sakoma: "Čaras toli, Dievas aukštai", kas padės...

(Bus daugiau)

Telef.: 29-198

SLOPPY JOE'S BAR

JUOZAS IR MARGARETA
G A L A C K A S

Lietuviai savininkai maloniai sutinka kiekvieną tautietį kelevi.
VYNAS — ALUS — LIKERIAI
GERAS VALGIS
Didelė svetainė ekskursantams ir grupėms.

201 DUAVAL STREET
KEY WEST, FLORIDA

SIUNTINIAI Į LIETUVĄ

visus mokesčius
čia sumokėjus

100% apdrausta

DRABUŽIAI
GYDUOLĖS
ir t. t.

Jūsų giminės garna be jokių jiems išlaidų

CENTRAL PARCEL
SERVICE, INC.

220 SO. STATE ST., CHICAGO
Tel. WAbash 2-9354

Atdara šeštadien. iki 1:30 popiet.

SUN-CO WINDOW CO., INC.

3249 WEST 63rd STREET

WALBROOK 5-0070

Fabrika kainomis siūlo geriausius gaminius:
Aliuminio duris • Aliuminio langus, 2 bėgių ir 3 bėgių
Raudonojo medžio langus • Finansuojame iki trijų metų
Parodysime langų pavyzdžius • Apkainavimai veltui
Speciali kaina kontraktoriams ir namų statytojams.

K A L B A M E L I E T U V I Š K A I

A. URBONAS.

MANFRED KYBER

Petras Aksomas

Po velėna, erdviame daugiabo kambarių bute gyveno kurtis Petras Aksomas. Jo butas išrangytas, nes Petras buvo vadaus architektūros meisteris. Kambariai buvo patogūs ir jaukių formų. Sienos švariai išpluktos, grindys padengtos žolėmis ir samanomis. Visur šilta ir minkšta. Petro miegamasis buvo dar minkštesnis, o žmonos Paulinos ir trijų mažų vaikučių kambariai — ypačiai minkštesniai. Juose nebuvo girdimi žingsniai. Visa šeima vaikščiojo minkštais kilimais ir, reikia manyti, jie turėjo būti tylūs ir švelnūs gyventojai. Bet, deja, tatau neatitinka tiesai. Petras turėjo kampuotą, neramų charakterį. Jo gyvenimo tikslas buvo tik knistis. Jis triukšmingai laktydavo koridoriais, nešiòdamas sliekus ir kitokius skanėstus. Jei jis išgirdavo besikapstantį slieką ar kokį vabalą, tai tuoj stipriais kastuvais jį iškapstydavo ir nešdavo į šeimos atsargų sandėlį. Petras Aksomas knisdavosi žemėje, kaip žuvis vandenyje. Aksomas nebuvo simpatiškas: aguonos didumo jo akys, kaip ir visų, kurie po žeme knisiasi, neturėjo malonios išvaizdos. Dažnai jis knisdavosi tik raumenis bebankštindamas.

— Petrai, — grįžusi iš maisto kambaro sako jo žmona, — ištekliai jau pasibaigė. Ką dabar turime daryti?

— Knistis! — atsakė Petras.

— Tėte, — iš savo landynių kišdami snukučius, kreipėsi mažyčiai, — mes gana žaidėme. Ką dabar mums veikti?

— Knistis! — atsakė Petras.

Aksomo šeima knisosi, bet Petras knisosi greičiausiai, vikriai iškildamas atsikvėpti oru ir vėl žemėje prasmekdamas. Kartą, iš žemės iškėles savo mažą snukutį, jis pastebėjo kažką nematytą: ilgą žalią, stebėtinom kojom ir čiulptukais. Tai buvo žiogas. Didelis pievų žiogas — magisteris Pankratas Staiguolis. Jis gėrė augalų rasą.

Petras Aksomas buvo dar jaunas. Jis tebuvo matęs vos kelis žiogus, bet nei vieno tokio didelio, kaip šitas. Nubraukęs akių plaukus, atidžiai stebėjo žaliąjį stebuklą.

— Kas jūs esate? — paklausė jis nustebęs. Žiogas atsuko savo čiulptukais į Petrą.

— Aš pievų žiogas, magistras Pankratas Staiguolis, — išdidžiai jis atkirto.

Petras nerado reikalo prisistatyti, jis nesirūpino savo elgesiu. Taip elgiasi daugelis knislių. Apžiūrėjęs magistrą, nedaug gudresnis pasidarė.

— Aš turiu tai savo šeimai parodyti, — tarė jis ir nusišlubino gilyn. Įpuolęs ėmė šaukti:

— Paulina, vaikai, lauke sėdi ponas magistras. Jis turi ilgąs kojas ir yra valgomas. Greitai kniskimės pažiūrėti.

Visa kurtis šeima ėmė knistis į paviršius. Netoli magistro ant akmens sėdėjo rupužė Si-

bilija Karpinė. Ji buvo labai išlavinta ir daug patyrusi dama.

— Pone magistre, — ji tarė žiogui, — tai buvo Petras Aksomas. Jis labai ėdrus sutvėrimas ir nemandagaus elgesio. Man atrodo, jis jus apžiūrėjo ir jūsų gerbiama asmenybę pasirinko sau patiekalu.

Užgautas magistras įtraukė savo čiulptukus ir stengėsi neparodyti savo susijaudinimo.

— Ačiū už išpėjimą, bet nuo tokių ponų aš pats mokėsiu apsiginti, — išdidžiai atkirto jis.

Aksomas vėl išsikasė į žemės paviršius. Pirmiausia Petras, toliau ponias ir šalia trys mažiukai. Visi sužiūro į magistrą. Petras tiriamai prisartinio.

— Tai pievų žinovas, magistras Pankratas Staiguolis. Tokio gyvio nebuvau dar matęs.

Buvau pažymėjęs, kad Aksomas nemokėjo švelnių išsireikškimų. Pakilęs ant savo kojų žiogas išdidžiai atrodė.

— Pasakykite man, — klausė Petras, — jūs, rodosi, esate valgomas?

Magistras Pankratas išblyško: jo veidas pasidarė šviesiai žalias ir staiga vėl patamsėjo. Jis nuleidęs čiulptukus, pasirengė gintis.

— Pirmyn! — sušuko Petras ir Aksomų šeima puolė magistrą. Tačiau Pankratas vienu galingu šuoliu persokęs Petrą, ponias Aksomienę ir vaikus išnyko pievoje.

Kas liečia elgesį, Petras buvo labai grobus ir dabar veiknosimi susidūrė su gleivėta rupužė. Reikalas pasirodė labai sudėtingas, o Paulinai ir vaikams tiesiog gėdingas.

— Tėte, kur dingo magistras? — susirūpino mažyčiai.

— Jis į žemę įsikniso, kur gi kitur gali pradingti? — Pasišlubino ponias Aksomienė. — Ką mes turime daryti?

— Knistis! — sušuko Petras.

— Greitumas gyvenime labai reikšmingas, — tarė sraigė Patina Greituolė, ant sienos pamatų besikabindama. — Jei nebūčiau tokia greita, kaip magistras, ko gero, Aksomas būtų ir mane pagriebęs!

Savisaugos instinkto vedama, sraigė pasitraukė visą milimetrą. Ji vos nepagalvojo, kad Petras Aksomas jos nepastebėjo.

Atėjo naktis. Aksomo šeima vis dar knisosi, ieškojo pievų žinovo magistro Pankrato Staiguolio.

— Yra žemėje ir daugiau tokių, kurie knisiasi, nematydami pievų paviršiaus, — tarė rupužė Sibilija, nes rupužės labai sumanios, o ponias Karpinė buvo sena patyrusi dama. — Knisimasis nieko nepadeda. Yra du pasauliai: vienas žemėje, kitas ant jos paviršiaus.

Sibilija Karpinė pakėlė akis į viršų, dauguje spindėjo žvaigždės. Vertė Mykolis

Vincas Krėvė priklauso visiems lietuviams!

10 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL. — SATURDAY, APRIL 30, 1955

PASIMATYKIT SU STANLEY LITVINU

APIE JŪSU
INSULIACIJOS
PROBLEMAS

Dabar yra laikas
įrengti savo namą
žiemei.

Mes turime išdirbtą
reputaciją pilno pasi-
rinkimo A-1 rūšies
stako lentų ir namams
materiolių.

CARR-MOODY LUMBER COMPANY

3039 SOUTH HALSTED STREET

Tel.: VICTORY 2-1272

STANLEY LITVINAS, Mgr. — LIETUVIAI SALESMONAI.

BUDRIKO

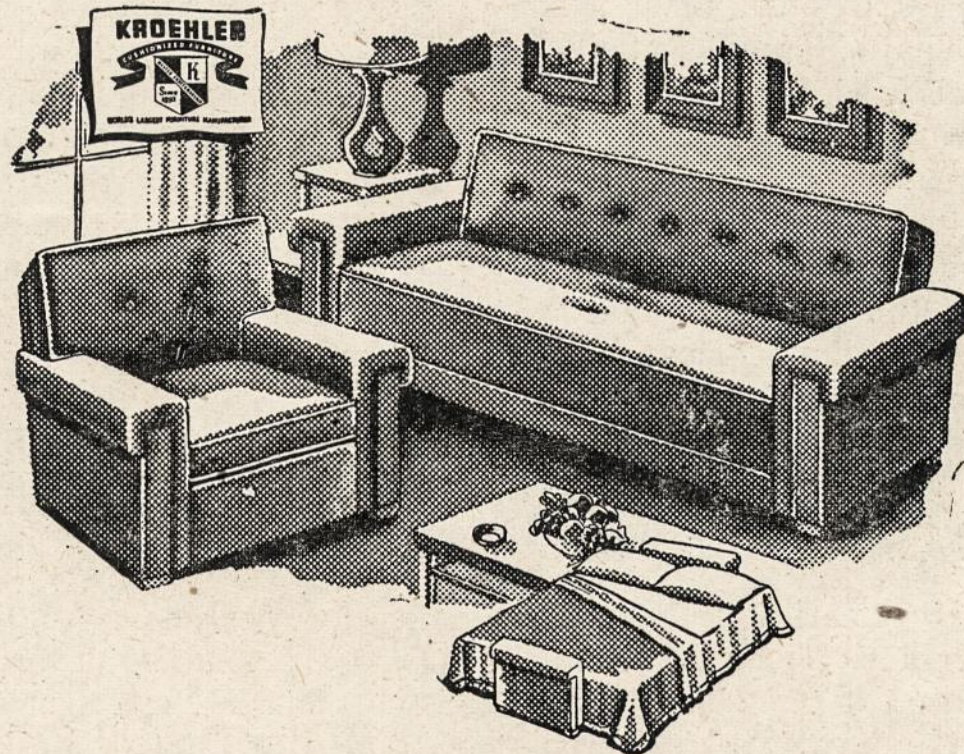
3241 So. Halsted St.

NAUJŲ
BALDŲ

3 aukštai ant 6 lotų!

PILNIAUSIAS Namų Įrengimas

Naujų stilių ir medžiagų. Pullman, Kroehler, Simmons, Sealy, General Electric, Philco, RCA Victor, Frigidaire, Admiral, Zenith, Douglas, Bassett, Lees.

• DIDELI SUTAUPYMAI •

4 gab. Double Dresser miegamojo setas. Buvo \$188	Dabar \$ 98.00
2 gab. Parlor setai. Buvo \$169	Dabar 88.00
Studio Couches. Buvo \$89	Dabar 44.00
Hollywood lovų komplektas	Dabar 28.00
Plastikos Head Boards	\$3 ir aukš.
Sulankstomos plieninės Rollaway lovos, komplektas	Dabar 14.00
Pujkūs medvilnės matracai, įvairaus dydžio	Dabar 9.95
Innerspring matracai. Buvo \$28	Dabar 15.00
5 gabalų Chrome Dinette setas	Dabar 38.00
Gaziniai pečiai. Buvo \$72	Dabar 44.00
Elektriniai pečiai, vartoti	Dabar 44.00
Hotpoint elektriniai pečiai, vartoti	Dabar 54.00
Maytag ploviklos, vartotos	Dabar 28.00
Maytag ploviklos, aluminijaus, vartotos	Dabar 34.00
Nauja Taylor Junior plovykla	Dabar 42.00
Naujas General Electric šaldytuvas, 8 kub. pėdų	Dabar 144.00
Pilno pločio Freezer. Buvo \$225	Dabar 144.00
Frigidaire naujas šaldytuvas	Dabar 44.00
Mažas vartotas Frigidaire	Dabar 44.00
Naujos plastikos TV kėdės, nupigintos	Dabar 6.00
Hoover elektriniai dulkių valytuvai. Buvo \$39	Dabar 19.00
Eureka, General Electric arba Hoover Tank Type dulkių valytuvai. Buvo \$79	Dabar 39.00
Credenza, Plastic Covered Case. Buvo \$42	Dabar 12.00
Maži aliejaus šildytuvai. Buvo \$30	Dabar 16.00
Angliniai šildytuvai. Buvo \$42	Dabar 19.00
Grynu vilnų blanketai. Buvo \$12	Dabar 4.00
30x36 dydžio kaurai	Dabar 98 centai
6x9 kaurai. Buvo \$24	Dabar 12.00
9x12 kaurai. Buvo \$38	Dabar 17.00
9x12 vilnų kaurai. Buvo \$69	Dabar 34.00
9x12 Linoleum. Buvo \$9.00	Dabar 4.00

LENGVI IŠMOKĖJIMAI

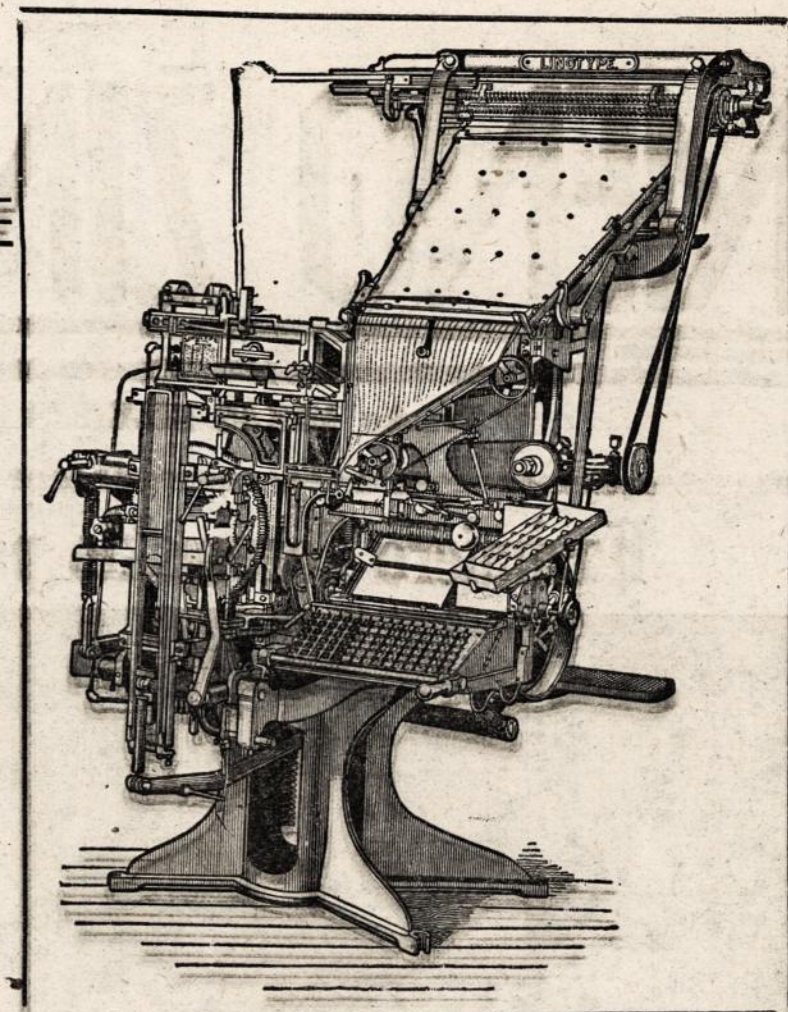
Krautuvė atidara ir nedėliomis nuo 11 iki 5 valandos.
Pirmadieniais ir ketvirtadieniais iki 9:30.

JOS. F. BUDRIK, INC.

3241 South Halsted Street
Tel.: CALUMET 5-7237

Paklauskite Budriko Radio Valandos ketvirtadienį 6 val. vakare.

NAUJIENOS ATLIEKA SPAUDOS DARBUS

NAUJIENOS spausdina laiškus, vokus (konvertus), atvirukus (post cards), pranešimus, priminimus, įvairios rūšies tiketus, tiketų knygutes, žinias apie pobūvius, vestuves, krikštynas, sukaktis, minėjimus, biznio atidarymus, išpardavimus, mokesčių knygutes, draugijų įstatus, konstitucijas, brošiūrėles ir knygas.

NAUJIENOSE galima pasirinkti įvairios rūšies ir įvairių spalvų popierių.

NAUJIENOS turi įvairių rūšių angliškas ir lietuviškas raides su nosinėmis, uodegutėmis, taškais, brūkšneliais, rageliais ir kirčiais.

NAUJIENOSE įvairūs darbai atliekami lietuvių arba anglų kalbomis.

NAUJIENOSE spaudos darbai atliekami greitai, švairiai, tvarkingai ir pigiai.

Čikagiečiai spaudos darbus gali atnešti į NAUJIENAS, o tolimesnių lietuvių kolonijų gyventojai spaudos darbus gali atsiųsti paštu. Gavę spausdinti norimą darbą laišku, jį tuojau išspausdinsime ir pasiūsime. Visa eilė lietuvių šitaip NAUJIENOSE jau dabar atlieka spaudos darbus.

Įvairiais spaudos darbais kreipkitės į NAUJIENAS, jos mielu noru tą darbą Jums atliks.

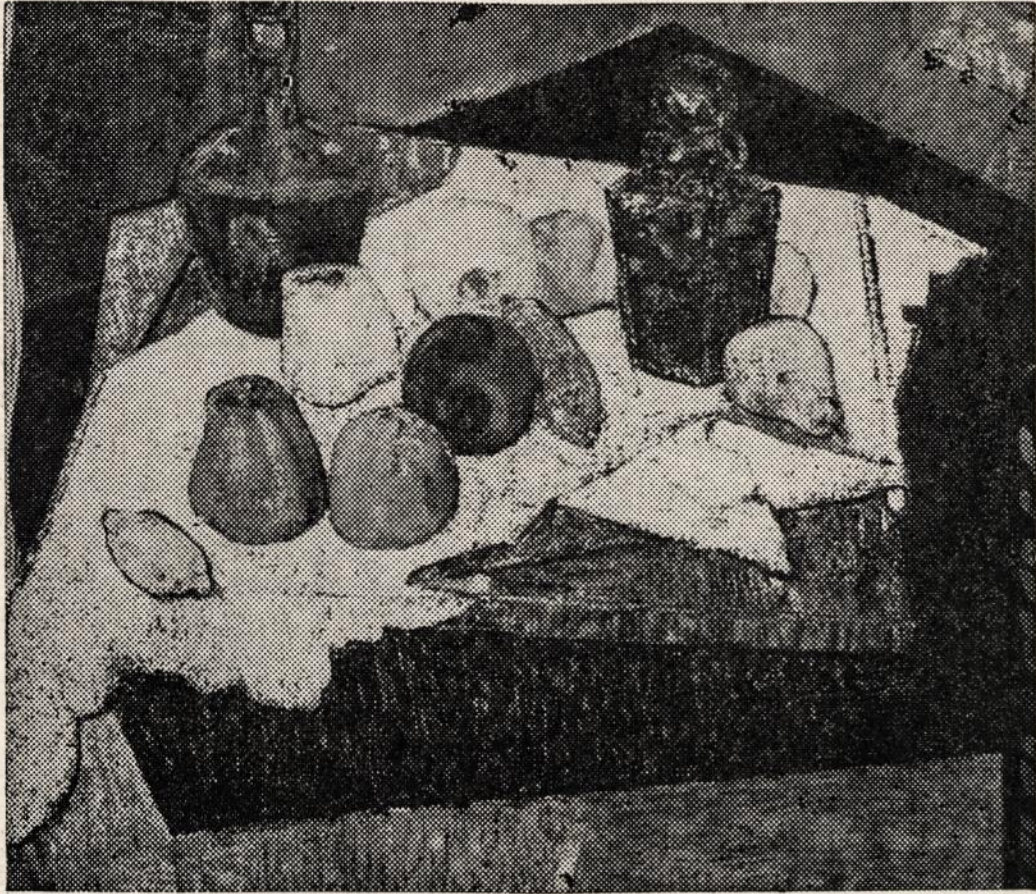
NAUJIENOS

1739 So. Halsted Street, Chicago 8, Illinois. Telef.: HAYmarket 1-6100

MENO ŽINIOS

Tvarko MIKAS ŠILEIKIS

Kazimiero Žoromskio paroda

K. ŽOROMSKIS — Natūrmortas

Trumpalaikė dail. K. Žoromskio tapybos paroda Marijos aukštesn. mokyklos patalpose numatyta tikrai vienai savaitėi, atseit, iki geg. 1 dienos.

Išstatytas nemažas skaičius (91) kompozicijų, peisažų, natūrmortų ir eskizų.

Žoromskio tapybą galima būtų suskirstyti į tris etapus. Visų pirma, dailininkas religiniuose paveiksluose formos ieško ne gamtoje, bet geometrijoj ir tas, gana problematiškas formas, bando išspręsti grafiškojo piešinio priemonėmis, pav., „Ciesoriaus dinaras“ Žoromskio tapybos technikoje nervingumo nėra. Jis šaltai galvoja, bet jo koloritas ne visur vienodo temperamento. Dailininkas dar nėra patenkintas tuo, ką jau turi, bet ieško vis tobulesnės formos ir skambesnių kolorito niuansų. Tai reikštų, kad jis daro pažangą, nerūdija, nemenkėja.

Nesinori manyti, kad Žoromskio religinio žanro adeptas turėtų ką bendra su Afrikos fetišų menu, kurį labai pamėgė kai kurie dailininkai. Dievą ir šventuosius jie tiek nužmogino, kad tikintieji bijodavo į juos ir pažvelgti, akis užsidengdavo. Menas ne visur yra betarpis dalykas, nors socialiniai papročiai ir tikyba vis dar tebėra tokie, kokie buvo. Menininkams tenka ieškoti naujų formų, nes kompiliuoti negalima. Menas turi kurtis, vis kitaip reikštis ir dėl tos priežasties netenka pataikauti visuomenei, o tuo pačiu ir jai paklusti. Bet visiškai atsiribojant nuo tikrojo gyvenimo, prieinama net prie tokio absurdo, kad drobėje pabraukiamas vienas juodas brūkšnis arba prikarstoma skudurų... Visuomenė vis dėlto toleruoja tokius „dailininkus“, neuždaro jų į beprotumą, o muziejai —

12 — NAUJJIENOS, CHICAGO 8, ILL.
—SATURDAY, APRIL 30, 1955

net premijas jiems duoda.

K. Žoromskis nėra toks. Nėra nė asketas, koku buvo Paul Cezanne, Gauguin ar Van Gogh. Jis pažįsta gerųjų tapytojų meną, juo domisi ir pats stengiasi gilinti savo tapybinį žinojimą.

K. Žoromskio Vilniaus miesto vaizdai, — „Dominikonų gatvė“ ir kt. — spalviniu ir kompoziciniu požiūriais bene patys tvirčiausi. Vėlesnieji natūrmortai gerai sukomponuoti trikampio ir kvadrato forma. Neblogai atlikti kai kurie gamtovaizdžių eskizai.

K. Žoromskis yra pačiame savo pajėgume. Jeigu jis ir toliau dirbs tik savo profesijoj, kaip iki šiol, tai su kiekviena nauja jo paroda bus galima laukti jo didelės pažangos.

K. Ž. mokėsi Vienos Meno Akademijoj, Karališkoje Romos Akademijoje studijavo freskų rūšis. Pirmą savo kūrinį parodą surengė Madride 1947 m. Keletą kartų dalyvavo bendroje Madrido dailininkų parodose. Iš Madrido išvyko į Bogotos universitetą dėstyti meno. Surengė nacionalinėje Bogotos bibliotekoje parodą. Prieš keletą metų iš Kolumbijos atvyko į JAV ir jau antrą parodą surengė Chicagoje.

Dail. K. Žoromskio meno paroda uždaroma sekmadienį, gegužės 1 dieną 10 val. vak. Nupirktus paveikslus galima atsiimti sekmadienį nuo 8 val. vakare.

Chicago muziejai

Mokslo ir Pramonės Muziejus praneša, kad ryšium su vasaros laiko įvedimu pailgėja muziejaus lankymo valandos. Kiekvieną dieną muziejų galima lankyti nuo 9:30 val. ryto iki 5:30 val. p.p., o sekmadieniais ir šventadieniais — iki

7:00 val. vak. Įėjimas nemokamas.

Lankymo laikas prailginamas ir Chicagos Gamtos Muziejuje, kuriame visą gegužės mėnesį vyks jaunamečių tapybos ir paišybos paroda. Muziejus atidarytas nuo 9:00 val. ryto iki 6:00 val. vak.

Chicagos Viešojoje Bibliotekoje gegužės 3 d. atidaroma Owings and Merrill firmos suruošta architektūros bei inžinerijos paroda, kuri užsitęs 4 savaitės. Paroda apima statybos, pramonės, komercijos ir kt. sričių planavimo projektus, kurie pritaikomi Amerikos ir kitų kraštų praktikoje. Ekspozitai sudaro modeliai ir fotografijos. Lankymo valandos šiokiadieniais nuo 9:00 v. ryto iki 7:00 val. vak., o šeštadieniais — iki 5:30 val. p.p.

— Upton Sinclair apysakos „RAISTAS“ lietuviškasis vertimas Naujienose jau prieš porą mėnesių išsibaigė. Administracija gerbiamus skaitytojus prašo šiai knygai užsakymų daugiau nesiųsti.

— Mažieji lietuviai tremtyje nori mokytis. Padėk jiems savo auka!

(Tęsinys iš 8-to psl.)

tais visai aštrią formą, jei ne pavojaus grėsmė prarasti milžinišką karinę ir ekonomingą pagalbą, plaukiančią iš vakarų hemisferos. Jei amerikoniai atitrauktų karines pajėgas iš užjūrių ir panaikintų aviacijos bazes, strateginiai supančias sovietus, Europos, Azijos, Afrikos ir pačios Anglijos likimas būtų greitai išspręstas Kremliaus valdovų. Tai anglai gerai žino ir to baiminasi. Tačiau jie dar labiau bijo pasaulinio konflikto, kurio pirmieji smūgiai gali juos beveik totaliai sunaikinti.

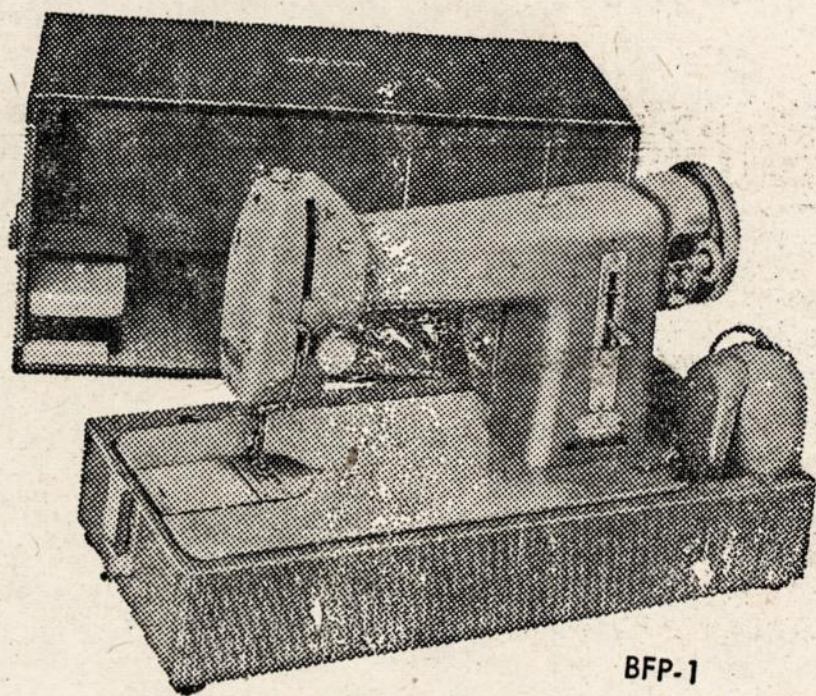
Reikia spėlioti, kad anglai viliasi istorine eiga, kuri rodo, kad nė vienas tironiškas režimas nėra amžinas. Jie tikisi, kad anksčiau ar vėliau komunistinis režimas sprogs iš vidaus ir subyrės be visuotinio karo, kuris anglams būtų labai pragaištingas.

Suminėju svarbesnius bruožus, kuriais remiasi anglų užsienio politika. Nesiimu daryti išvadų, palikdamas tai pačiam skaitytojui. Tačiau manau, kad šita santraukėlė daugeliui padės orientuotis šaltojo karo įvykių politikoje.

NOW AT ILLINOIS FURNITURE

the automatic “does everything”

NECCHI

BFP-1

OR the “magic brain”

ELNA

portable

From first seam to final trim the AUTOMATIC NECCHI and ELNA do every stitch of the work . . . Sew straight and zigzag, forward and reverse, overcast seams, blind-stitch hems, hemstitch, mend and darn, sew on buttons, make buttonholes, applique, monogram, and make dozens of beautiful embroidery stitches,

ALL WITHOUT ATTACHMENTS!

For FREE demonstration call or visit

ILLINOIS FURNITURE AND RADIO CO.

1570 N. Milwaukee Ave. Humboldt 9-1600

OPEN MONDAY AND THURSDAY EVENINGS